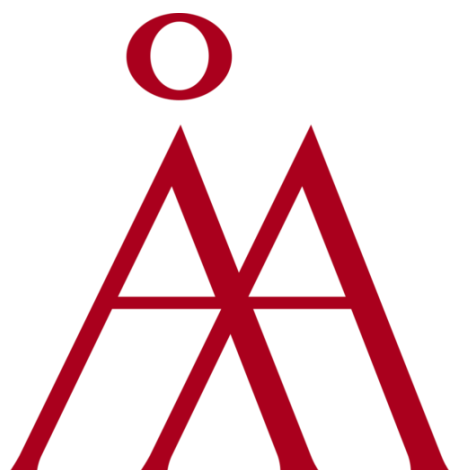

Skulle en lägre inkomstskatt leda till ett högre deltagande på arbetsmarknaden?

En ekonometrisk analys

Axel Simola

Axel Simola

Magisteravhandling i Nationalekonomi

Handledare: Eva Österbacka

Åbo Akademi

Fakulteten för samhällsvetenskaper, ekonomi och juridik

Våren 2023

**ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR SAMHÄLLSVETENSKAPER,
EKONOMI OCH JURIDIK**

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: Nationalekonomi	
Författare: Axel Simola	
Arbetets titel: Skulle en lägre inkomstskatt leda till ett högre deltagande på arbetsmarknaden?	
Handledare: Eva Österbacka	
<p>Abstrakt:</p> <p>Den här pro gradu-avhandlingen undersöker sambandet mellan inkomstskatter och arbetslöshet för att granska om en lägre inkomstskatt i Finland skulle leda till en lägre arbetslöshet.</p> <p>Avhandlingen bygger på två hypoteser:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Att avstå från den progressiva inkomstskatten gynnar den finländska arbetsmarknaden, genom att öka på deltagande i arbetskraften och därmed sänka arbetslösheten. Det här skulle också uppmuntra arbetstagare att arbeta mera. 2. Staten kan lätt kompensera för det skattebortfall som uppkommer när man skulle avstå från den progressiva inkomstskatten, genom att justera de redan befintliga skatteformerna. <p>I avhandlingen behandlas även kort hur ojämlikheten i samhället skulle påverkas av en lägre inkomstskatt. Orsaken till att detta behandlas i avhandlingen är att man kan anta att ojämlikheten påverkas. Om analyserna pekar på att en lägre inkomstskatteprocent leder till en högre sysselsättning, kunde man föreslå att Finland skulle gynnas av att gå in för en platt skatt.</p> <p>För att mäta inkomstskatteprocentens effekt på arbetslösheten används paneldata från Finland, Sverige, Estland, Tyskland, Frankrike och USA. Resultaten från regressionsanalyserna tyder på att en lägre inkomstskatteprocent kommer att leda till en lägre arbetslöshet. Dessa resultat framkommer såväl i den enskilda analysen för Finland och resultaten bekräftas även av analysresultaten gällande de andra, tidigare nämnda, länderna. Resultatet bekräftas även av resultaten av de analyser där man analyserat data från alla länder tillsammans.</p> <p>Både den tidigare forskning och de analyser som utförts i avhandlingen tyder på att en lägre inkomstskatteprocent gynnar arbetsmarknaden. För Finlands del kan även konstateras, att en platt skatt på cirka 18 procent kunde gynna landets ekonomi. De direkta effekterna skulle leda till att stora anpassningar inom ekonomin borde göras, men analyserna och tidigare forskning visar att de ekonomiska effekterna kommer att vara gynnsamma på både kort och lång sikt bara systemet har anpassats.</p> <p>Vidare forskning krävs inom ämnet för att undersöka de övriga effekterna som en inkomstskattesänkning skulle ha på andra delar av samhället. Om en sådan reform skulle genomföras, krävs det att alla utfall är analyserade.</p>	
Nyckelord: Inkomstskatt, arbetslöshet, moms, konsumtionsskatt, skattesystem	
Datum: 18.04.2023	Sidoantal: 59
Abstraktet godkänt som mognadsprov: 18.04.2023	

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte.....	1
1.2 Hypoteser	4
1.3 Skatter i Finland.....	5
1.4 Exempel på skatter i andra länder.....	7
2. Skatteintäkter i Finland	9
3. Teori och tidigare forskning	12
3.1 Teori.....	12
3.2 Tidigare forskning.....	17
3.2.1 Inkomstskatt	18
3.2.2 Konsumtionsskatt	21
4. Ojämlighet	25
5. Metod och data	27
5.1 Metod	27
5.2 Data.....	28
5.3 Deskriptiv statistik	30
6. Analys	35
6.1 Regressionsanalyser	35
6.1.1 Skatt och arbetslöshet	36
6.1.2 Laggade variabler.....	40
6.1.3 Inkomstskatt och ojämlikhet	45
7. Sammanfattning	48
7.1 Analyserna	48
7.2 Koppling mellan teori och analys.....	49
7.3 Hypoteserna	50
8. Avslutning	53
8.1 Förslag till vidare forskning	53
8.2 Avslutande ord.....	54
Litteraturförteckning	56

1. Inledning

Den amerikanske vetenskapsmannen och politikern Benjamin Franklin, skrev år 1789 i ett brev till den franska fysikern Jean-Baptiste Le Roy, att ”i denna värld är ingenting säkert förutom döden och skatter”. Det behövs ett fungerande skattesystem för att välfärdssamhället ska fungera. Skatter måste uppbäras för att finansiera statens utgifter.

Den skotska nationalekonomen Adam Smith föreslog redan under sin tid på 1700-talet, att staten måste erbjuda fyra kategorier av service för sina medborgare: försvar, rättvisa, offentlig infrastruktur och primär utbildning (Salanié, 2003).

I en välfärdsstat som Finland är skatter ryggraden som håller samhället i gång. Progressiva skatter används för att jämna ut inkomstskillnader. Finland har även ett robust pensionssystem. Det finländska pensionssystemet klarar sig bra då man gör internationella jämförelser (Andersen, 2021). För att samhällets olika funktioner ska kunna upprätthållas behöver staten skatteinkomster i någon form.

1.1 Syfte

Syftet med denna avhandling är att granska huruvida ett Finland utan progressiva inkomstskatter skulle fungera, hur det skulle påverka arbetslösheten och hur det i praktiken skulle gå till. Metoder som ökar sysselsättningsgraden är alltid eftertraktade. Investeringar och skattelättnader används ofta som exempel på hur detta kan göras. Avhandlingen kommer att fokusera på individens synvinkel, och om inkomstskattelättnader kan öka sysselsättningen, med andra ord öka befolkningens deltagande i arbetsmarknaden. Skatter som berör exempelvis företagsvinster och övriga företagskatter kommer inte att behandlas i denna avhandling.

Inkomstbeskattning kommer alltid att vara en aktuell fråga inom politiken. Politiker för ständigt diskussioner om olika skattesatser ska sänkas eller höjas. Inkomstskatterna har, genom olika politiska beslut, de facto sjunkit de senaste 25 åren. Sänkningen har

varit cirka 5,5 procentenheter (Riihelä & Tuomala, 2022). Om inkomstskatteprocenten skulle vara platt, skulle diskussionerna kring inkomstskatterna sannolikt minska, eftersom det inte skulle finnas lika många frågeställningar att diskutera. Att införa en modell med platt skatt skulle vara en stor förändring i Finland. En sådan förändring skulle också behöva vara långsiktig och kan inte göras endast som ett experiment. Införandet av en ny inkomstskattemodell skulle samtidigt kräva ingående diskussioner om kompenseringmetoderna. Då måste man noggrant avväga vilka förändringar som krävs i andra skatteslag, till exempel mervärdesskatten, för att balansera statens ekonomi.

Avsikten med avhandlingen är att beskriva hur en ”platt skatt” i Finland skulle se ut. Kommunal skatten i Finland var i genomsnitt 20,01 procent år 2022 (Veronmaksajat, 2022). Kommunerna har möjlighet att bestämma sin skattesats. Det har skett en stor förändring från och med början av år 2023 i och med att kommunernas skattesats minskade med 12,64 procentenheter och statsbeskattningen ökade med samma procentenhet. Efter reformen kommer kommunal skatten i genomsnitt att vara 7,37 procent.

Bakgrunden till förändringen är social- och hälsovårdsreformen som trädde i kraft 1 januari år 2023. Social- och hälsovårdsreformen är en reform av Finlands hela offentliga social- och hälsovård samt räddningsväsendets tjänster. Tidigare har kommunerna och sjukvårdsdistrikten ansvarat för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Numera ansvarar välfärdsområdena för dessa tjänster. Staten svarar för finansieringen av välfärdsområdena. Kommunala inkomster till ett belopp som motsvarar kostnaderna för de uppgifter som överförs på riksnivå, överförs till välfärdsområdenas finansiering för att förhindra en höjning av det totala skatteuttaget. (Soteuudistus, 2022). I och med reformen har såväl kommunernas skatteinkomster som kommunernas uppgifter minskat betydligt. Reformen innebär att cirka 14,5 miljarder euro överförs från kommunerna till staten (Statsrådet, 2022). Reformen i sig leder till minskade inkomster för kommunerna.

Avhandlingens syfte är att analysera om en lägre skattesats kan gynna sysselsättningen. En frågeställning är hur stor skattesatsen borde vara. Om analysen i slutskedet av avhandlingen visar att en lägre skattesats gynnar arbetsmarknaden, kunde

en platt skatt på 18,03 procent, eller närmare bestämt 10,66 procent + 7,37 procent, vara ändamålsenlig i Finland.

Förslaget skulle betyda att alla skatteskyldiga privatpersoner betalar socialförsäkringsavgifter samt en liten kommunalskatt. I avhandlingen föreslås inte att socialförsäkringsavgifterna ska avskaffas, i och med att det skulle rubba de pelare som det finländska välfärdssamhället bygger på.

Varför skulle man avskaffa den progressiva inkomstskatten i Finland? Ett Finland utan progressiv inkomstskatt skulle vara ett attraktivt land att arbeta i och förändringen kunde ses som ett sätt på vilket man kunde locka arbetskraft från utlandet. Avskaffandet av den progressiva inkomstskatten skulle även minska på marginalinkomstskatten. Finländarna skulle inte beskattas utgående från hur mycket de förtjänar, utan i stället enligt hur de konsumerar. Finländarna kunde själva bestämma hur mycket skatt de betalar, enligt hur de väljer att konsumera. Om den progressiva inkomstskatten skulle falla bort, skulle även byråkratin minska. Det skulle inte i samma omfattning behövas skattekort, skattedeklarationer eller skatteavdrag. Det är möjligt att detta skulle minska på statens utgifter och samtidigt minska på komplexiteten i det finländska skattesystemet. Det skulle behövas djupgående analyser för att granska och justera mervärdesskatten, samt för att granska och administrera eventuella transfereringar till låginkomsttagare.

Då den största delen av individernas beskattning skulle ske genom mervärdesskatten, skulle staten ha större möjlighet att styra konsumentbeteendet. I en dylik modell kunde man även införa mera specifika punktskatter eller justera de redan befintliga punktskatterna för att nå den effekt man eftersträvar.

Effekterna av en övergång från progressiv inkomstskatt till en platt skatt kommer i avhandlingen att granskas med hjälp av ekonometriska modeller samt teoretiska sammanfattningar av teorier och tidigare forskning.

Med hjälp av ekonometriska modeller kan man utföra analyser som granskar effekten av inkomstskatteprocenten på till exempel arbetslösheten. Analyser kan visa om det finns ett samband mellan dessa två. Kan man då anta att en platt skatt i Finland skulle

leda till att flera människor skulle delta i arbetsmarknaden, i och med att de skulle få en högre nettolön? Skulle ett högre deltagande i arbetskraften kompensera för de bortfall som en skattesänkning skulle medföra?

1.2 Hypoteser

Avhandlingen kommer att granska två hypoteser. Dessa kommer att besvaras genom att använda tidigare forskning och dataanalys. Avhandlingens hypoteser är följande:

1. Att avstå från den progressiva inkomstskatten gynnar den finländska arbetsmarknaden, genom att öka på deltagande i arbetskraften och därmed sänka arbetslösheten. Det här skulle också uppmuntra arbetstagare att arbeta mera.
2. Staten kan lätt kompensera för det skattebortfall som uppkommer när man skulle avstå från den progressiva inkomstskatten, genom att justera de redan befintliga skatteformerna.

Dessa hypoteser baserar sig på tidigare forskning från andra länder, exempelvis Sverige och USA (Hall & Rabushka, 2007) (Brådvik, 2018) (Zidar, 2019) (Alun, 1998).

Kompenseringen av inkomstskattebortfallet kommer att analyseras genom att granska statens skatteintäkter. När det gäller statens skatteintäkter, kommer fokus att ligga på mervärdesskatten samt de olika punktskatterna som används i Finland.

Om analyserna i avhandlingen ger resultat som tyder på att ändringar i inkomstbeskattningen och beskattningen av konsumtion har en positiv inverkan på ekonomin, stöder det också hypoteserna i avhandlingen.

1.3 Skatter i Finland

I Finland har man tre huvudsakliga skatteformer: direkta skatter, indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter. Man säga att inkomstskatter är direkta skatter och konsumtionsskatter indirekta skatter (Veronmaksajat, 2022). År 2021 uppgick Finlands skatteinkomster till cirka 45 miljarder euro. De tre största inkomstgrupperna härstammade från de tre huvudsakliga skatteformerna. Av denna summa bestod cirka 32 miljarder av hushållens förvärvs- och kapitalinkomst.

Den största av dessa tre skatteformer är de direkta skatterna. Till de direkta skatterna räknas inkomstskatter av både privatpersoner och av företag samt kapitalskatt.

Privatpersoners inkomstskatt kan vidare indelas i två kategorier, kommunalskatt och statsskatt. Kyrkoskatt kommer inte att beaktas i denna avhandling, eftersom den berör endast dem som tillhör ett samfund med beskattningsrätt. Kyrkoskatten varierar mellan 1 och 2 procent beroende på vilken församling en person hör till.

I Finland beskattas också kapitalinkomster. Invånarnas kapitalvinster beskattas då vinsterna överskrider 999 euro per år. Kapitalinkomsten beskattas progressivt. Kapitalskattesatsen är 30 % och för den del som överskrider 30 000 euro är skattesatsen 34 %. Den beskattningsbara kapitalinkomsten bestäms enligt bruttoinkomsten och avdrag från den. (Finansministeriet, 2022).

Kapitalinkomster har inte alltid beskattats med separata skattesatser i Finland. Före Esko Aho's regering 1993, beskattades förvärvsinkomster och kapitalinkomster med samma skatteprocent (Riihelä & Tuomala, 2022). Riihelä & Tuomala har konstaterat att detta ledde till att höginkomsttagarna gynnades av förändringen, då en stor del av deras inkomster kom i form av kapitalinkomster. Reformen minskade kraftigt på skatteprogressiviteten i Finland. Detta ledde till att nettoinkomsterna för personer i den högsta procenten av inkomstklasser fördubblades fram till 2004. Personerna med inkomster i den högsta promilleklassen såg sina nettoinkomster femdubblas under samma tidsperiod, vilket givetvis ledde till ökad ojämlikhet (Riihelä & Tuomala, 2022).

De indirekta skatterna består huvudsakligen av mervärdesskatter (moms). Mervärdesskattesatserna eller momssatserna anger momsen för varje vara och tjänst. I Finland finns fyra olika mervärdesskattesatser: 24 procent, 14 procent, 10 procent och 0 procent. Den högsta mervärdesskattesatsen är den allmänna skattesatsen. Den här skattesatsen tillämpas på de flesta varor och tjänster. De så kallade reducerade skattesatserna är 14 respektive 10 procent. Den reducerade skattesatsen 14 procent tillämpas på livsmedel och foder samt restaurang- och cateringtjänster. Här ingår dock inte alkoholhaltiga drycker eller tobaksprodukter. Den andra reducerade momssatsen, 10 procent, tillämpas bland annat på böcker, tidningar och läkemedel. Dessutom tillämpas en nollskattesats för viss försäljning, t.ex. export. (Skatteförvaltningen, 2022).

Till socialförsäkringsavgifterna hör tre kategorier: en sjukvårdspremie, arbetspensionsförsäkringsavgiften och arbetslöshetsförsäkringsavgiften (EK, 2022).

Beskattningen i Finland är progressiv, vilket innebär att en skattebetalares skatteprocent ökar då inkomsterna ökar. I *Tabell 1* ses den progressiva inkomstskatteskalen som tillämpas vid statsbeskattningen:

Tabell 1

Progressiva statsbeskattningen i Finland, 2023

Beskattningsbar förvärvsinkomst, euro	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt för de överskrider nedre gräns, %
0–19 900	0	12,64
19 900–29 700	2 515,36	19,00
29 700–49 000	4 377,36	30,25
49 000–85 800	10 215,61	34,00
85 800–	22 727,61	44,00

Källa: Vero.fi

Ur tabellen framgår tydligt progressiviteten i statsbeskattningen, med en nedre gräns på 12,64 procent och en övre gräns på 44,0 procent. Denna tabell har ändrats i samband

med social- och hälsovårdsreformen då 12,64 procentenheter har adderats till de nuvarande skatterna för det som överskrider den nedre gränsen.

I *tabell 2* ses fyra exempel på inkomstskatteprocenter beroende på inkomsten. Detta enligt uppgifter från skatteförvaltningen.

Tabell 2

Inkomstskatteprocenter i Finland, 2023

Årsinkomst, €	29 000	46 000	77 000	149 000
Skatteprocent	21	30,1	38,7	47,7

Vero.fi

1.4 Exempel på skatter i andra länder

Alla länder som Lundberg, Frizon & Brunn granskat, har någon form av konsumtionsskatt som motsvarar den finländska mervärdesskatten. Men i övrigt finns en stor variation mellan skattesystemen i de olika länderna.

Enligt Lundberg, Frizon & Brunn (2019) har Sverige den högsta marginalskatten för höginkomsttagare i Europa. Den ligger på 76 procent då man tar i beaktande kostnader för personliga inkomstskatter, mervärdesskatter, socialförsäkringsavgifterna och övriga kostnader.

De övriga kostnaderna består till största delen av arbetsgivaravgifter, alltså de kostnader som uppstår för arbetsgivare som har arbetstagare. Detta är något som i vanliga fall inte framgår ur arbetstagarens lön, vilket innebär att marginalskatten som denna studie ger är riktgivande och de faktiska marginalskatterna som en vanlig arbetstagare betalar är något lägre. I tidigare nämnda studie (Lundberg, Frizon & Brunn 2019) har man granskat inkomstskatterna i 41 Europeiska och OECD länder.

Lundberg, Fritzon & Brunn använder sig av följande ekvation för att räkna ut de olika ländernas marginalskatter:

$$= \frac{\text{inkomstskatt} + \text{konsumtions skatt} (1 - \text{inkomstskatt}) + \text{arbetsgivaravgift}}{1 + \text{inkomstskatt}} \quad (1)$$

Enligt Lundberg, Fritzon & Brunns beräkningar är Finlands marginalskatt cirka 71 procent, som betyder att marginalskatten i Finland är den femte högsta i Europa. I denna har beaktats en statlig inkomstskatt på 31,25 procent och en kommunal inkomstskatt på 19,88 procent.

Finlands grannland Estland har en platt skatt, som ligger på 20 procent och landets mervärdesskatt är i medeltal 23 procent, vilket är något högre än i Finland (Lundberg, Fritzon, & Brunn, 2019). Även om Estland har en relativt låg platt skatt, så ligger landets effektiva marginalskatt för höginkomsttagare enligt Lundberg, Fritzon & Brunns studie på 54,48 procent.

Frankrikes marginalskatt är 69 procent, Tysklands 55 procent och USA:s marginalskatt för höginkomsttagare är cirka 47 procent.

Av de länder som i den nämnda studien har beaktats, har Bulgarien i sin tur den lägsta marginalskatten enligt (Lundberg, Fritzon, & Brunn, 2019). Studien visar att Bulgariens marginalskatteprocent ligger på 29 procent. Bulgarien har dock ingen regional eller kommunal skatt som Finland, och inte heller några socialförsäkringsavgifter. Bulgariens statliga inkomstskatt är en platt skatt på 10 procent och landet har en konsumtionsskatt på 21 procent.

Detta kapitel visar att det finns stora skillnader mellan skatterna i olika länder inom Europa. Skillnaderna mellan de länder med hög, kontra låg, marginalskatt är markanta.

I kapitel 6 finns en genomgång av de länder som behandlats i detta kapitel: Finland, Estland, Sverige, Frankrike, Tyskland och USA.

2. Skatteintäkter i Finland

I detta kapitel följer en kort genomgång av olika skatteintäkter i Finland.

Enligt (Riihelä & Tuomala, 2022) är den statliga förvärvsinkomstskatten den enda verkliga progressiva skatten i Finland och den delen av skatteintäkterna står endast för cirka 6 procent av statens skatteintäkter. Detta nämns även i ett senare kapitel i avhandlingen som handlar om inkomstskatt, kapitel 3.2.1.

Om statens inkomstskatteintäkter delvis faller bort, kommer de att behöva ersättas med andra skattemedel. Enligt statens budgetproposition för år 2023 (Statens budgetpropositioner, 2022) kommer inkomstskatteintäkterna att uppgå till 15,7 miljarder euro, vilket betyder att detta är summan som måste kompenseras, om inkomstskatten sänks. Statens skatteintäkter har enligt budgetpropositionen ökat med cirka 600 miljoner euro årligen under de tre senaste åren, vilket har sin förklaring i ökad sysselsättning samt stigande löner.

Mervärdesskatteinkomsterna för år 2023 (Statens budgetpropositioner, 2022) antas uppgå till cirka 22,3 miljarder euro. Även statens mervärdesskatteinkomster har stadigt ökat under de tre senaste åren. Ökningen har varit cirka en miljard per år. Det är genom denna skatteklass som den största kompenseringen kunde ske.

En ytterligare skatteklass som kan användas för att kompensera bortfallet av inkomstskatter är punktskatterna. I Finland tillämpas flera olika punktskatter. Det finns exempelvis punktskatter på tobaksprodukter, alkoholhaltiga drycker och läskedrycker. De totala inkomsterna från punktskatterna uppgår årligen för staten till cirka 7,4 miljarder euro. Den största andelen av de 7,4 miljarderna är punktskatten på energi. I denna ingår exempelvis skatterna på diesel, bensin och el.

Statens skatteintäkter ökar då individernas inkomster ökar. Då inkomsterna för samhällets alla inkomstklasser ökar, kan man anta att de privata investeringarna i samhället ökar. Den totala besparingsgraden kan antas öka då nettoinkomsterna hos arbetstagarna ökar. Om detta finns mera information i kapitlet om teori och tidigare forskningar inom ämnet, kapitel 3.

Finska statens kapitalinkomster uppgick år 2021 till cirka 17 miljarder euro, men förväntas sjunka till 15,2 miljarder euro under år 2023. Det här beror på den svåra världssituationen under år 2022. Energikrisen, inflationen och Ukraina-kriget i Europa är fenomen eller händelser vilka alla har haft en negativ inverkan på aktiemarknaden. Kriserna har även lett till att tidigare ränteplaceringar har sjunkit i värde, vilket direkt har haft en inverkan på kapitalinkomsterna i landet.

Då man utgår från statens budgetproposition, kommer man att vara tvungen att kompensera 15,3 miljarder euro genom andra skattemetoder, eftersom löneinkomster, pensionsinkomster och arbetslöshetsskydd ingår i tidigare nämnda 15,7 miljarder euro.

De totala budgeterade inkomsterna för den finska staten för 2023 är cirka 80,5 miljarder euro. Där ingår dock ökad skuldsättning på 6 miljarder euro för att täcka statens utgifter.

I dagsläget skulle den mest självklara skatten som kunde införas vara en utökad koldioxidskatt (Mustonen & Sinko, 2000). Där skulle individers konsumtion beskattas enligt det koldioxidavtryck som konsumtionen lämnar efter sig. Dock kan det hända att kompenseringen måste vara liten, närmast på grund av de andra ekonomiska effekterna av förändringen.

I *tabell 3* följer en genomförlig översikt över statens förväntade skatteinkomster år 2023:

Tabell 3

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	64 507 486 000
Skatter på grund av inkomst och förmögenhet	30 857 000 000
Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster	23 876 000 000
Samfundsskatt	5 998 000 000
Källskatt på ränteinkomster	80 000 000
Skatt på arv och gåva	903 000 000
Skatter och avgifter på grund av omsättning	23 461 000 000
Mervärdesskatt	22 333 000 000
Skatt på vissa försäkringspremier	921 000 000
Apoteksskatt	207 000 000
Punktskatter	7 417 000 000
Punktskatt på tobak	1 215 000 000
Punktskatt på alkoholdrycker	1 518 000 000
Punktskatt på läskedrycker	213 000 000
Energiskatter	4 455 000 000
Punktskatt på vissa dryckesförpackningar	16 000 000
Övriga skatter	2 653 000 000
Bilskatt	541 000 000
Överlåtelseskatt	984 000 000
Lotteriskatt	60 000 000
Fordonsskatt	1 060 000 000
Avfallsskatt	8 000 000
Övriga inkomster av skattenatur	119 486 000
Vissa avgifter på kommunikationsområdet	30 312 000
Vissa avgifter för trafiken	23 438 000
Farledsavgifter	45 000 000
Övriga skatteinkomster	8 965 000
El- och naturgasnätsavgifter och vindkraftsavgift	5 530 000
Förvaltningsavgifter till Verket för finansiell stabilitet	3 408 000
Skatt för strålningsverksamhet	2 833 000

Statens skatteinkomster 2023

Källa: Budjetti.vm.fi

3. Teori och tidigare forskning

I detta kapitel behandlas relevant teori, samt tidigare forskning som tangerar ämnet. Kapitlet behandlar både teorier och tidigare forskning om hur inkomst- och mervärdesskatter påverkar arbetslöshet. Syftet med kapitlet är att skapa förståelse för hur förändringar i inkomstskatten påverkar arbetslösheten. Detta kapitel står som grund för de kommande ekonometriska analyserna och inleds med en översikt över den teori som tangerar ämnet.

3.1 Teori

Enligt teorin skulle det bästa alternativet eller så kallade *first best*-alternativet vara att beskatta alla arbetstagare enligt sin förmåga och produktivitet genom en klumpsummeskatt (Hindriks & Myles, 2013). Klumpsummeskatten kan betraktas som den mest paretoeffektiva metoden då den skulle beskatta alla lika. Denna metod kräver att myndigheterna har väldigt detaljerade uppgifter om arbetstagarna i samhället och ekonomin överlag, för att staten ska kunna bestämma den klumpsumma som varje arbetstagare ska betala i skatt. Även om metoden inte skulle minska på den samhälleliga välfärden, så skulle den i praktiken vara omöjlig att förverkliga. Klumpsummeskatten skulle vara den mest effektiva formen av omfördelning i samhället (Salanié, 2003).

Klumpsummeskatt är i praktiken en skatt som individen inte kan påverka. De traditionella progressiva inkomstskatterna kan inte vara klumpsummeskatter, eftersom individen kan påverka dem genom att ändra på sitt beteende. Individerna kan även ljuga om sin produktivitet för att inte behöva betala en högre inkomstskatteprocent. Detta är orsaken till att denna skatt inte tillämpas och mera traditionella progressiva inkomstskatter används. Det finns dock länder där klumpsummeskatter tillämpas. I Schweiz beskattas rika personer som är skrivna i landet, men som inte arbetar där, genom en klumpsummeskatt (FDF, 2023).

En avskaffning av den statliga inkomstskatten skulle betyda en paretoförbättring (Hindriks & Myles, 2013) då allas skatter försvinner. I praktiken får alla det bättre,

samtidigt som ingen får det sämre. Enligt den utilitaristiska välfärdsfunktionen (Gravelle & Rees, 2004), som summerar alla individers välfärd, är en platt skatt den bästa lösningen då allas välfärd ökar genom att deras skatter minskar och inkomsterna ökar. Detta skulle gälla om välfärden betraktas från synvinkeln att inkomsten är den viktigaste faktorn.

Skatter påverkar samhällets olika inkomstklasser olika, i alla fall då ett land har progressiv inkomstskatt. Progressiva skatter leder till att alla har olika marginalsatser. Den teoretiska benämningen för en progressiv skatt är att den genomsnittliga skatten ökar i takt med inkomsterna, medan motsatsen till detta vore en regressiv skatt (Riihelä & Tuomala, 2022). Marginalsatser påverkar konsumenternas beteende. Beroende på hur hög marginalsatsen är, kommer det att ha olika effekt (Hindriks & Myles, 2013). Om marginalsatsen är hög kommer det inte att finnas samma incitiv för att jobba som om marginalsatsen är låg. Om en person förtjänar till exempel 3000 euro i månaden med en marginalsatt på 46 procent, kommer en löneökning endast att innebära en nettoökning på 54 procent.

Direkta och indirekta skatter har olika effekter på jämlikheten i en ekonomi (Webber & Nathan, 2016). De direkta skatterna, exempelvis inkomstskatterna, har en positiv effekt då det gäller jämlikheten. Enligt Webber & Nathan minskar de inkomstjämligheterna i ekonomin. De indirekta skatterna, exempelvis mervärdesskatterna, har den motsatta effekten, en negativ effekt på jämlikheten. Dessa skatter ses oftast som regressiva skatter, eftersom deras inverkan på inkomsten minskar då inkomsten ökar.

Om länder inför för höga skatter, exempelvis på höginkomsttagare, kan det leda till att personer i denna inkomstgrupp försöker undvika skatter genom att försöka betala skatt utomlands eller försöka betala så låg skatt som möjligt (Lundberg, Fritzon, & Brunn, 2019).

Att höja skatterna leder därför inte heller alltid till högre skatteintäkter, detta är vad Lafferkurvan (*figur 1*) illustrerar (Laffer, 2004). Vad Lafferkurvan visar är att det finns en nivå där en högre marginalsatse inte längre leder till höjda skatteintäkter, detta ses illustrerat i *figur 1*. Där framgår tre olika exempel t^* , t' och t'' vilket leder till

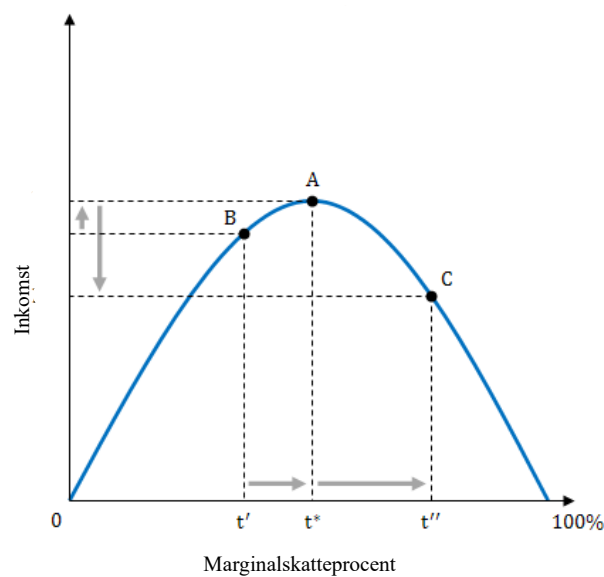

A, B, eller C. Vid skatten t^* är marginalsikten vid den punkten att alla skatteprocentsförändringar leder till att skatteintäkterna minskar. Det är alltså den optimala punkten. Om skatteprocenten sänks leder det till t' och då minskar statens skatteintäkter. Om skatteprocenten höjs leder det till t'' vilket också minskar statens skatteintäkter.

Enligt studier skulle marginalsikatteprocenten som överskrider denna gräns vara 65–70 procent (Lundberg, Fritzon, & Brunn, 2019). Enligt det som framkom tidigare i avhandlingen, i kapitel 1.4, är exempelvis Finland och Sverige sådana länder som överskrider gräsen i Lafferkurvan.

Figur 1

Illustration av Lafferkurvan

Källa: Arthur B. Laffer

Länder som överskrider den maximala inkomstpunkten, skulle då kunna sänka sina inkomstskatter för att öka på statens inkomster, samtidigt som det skulle gynna arbetsmarknaden. För höga marginalsikatter kan nämligen påverka karriär- och emigrationsval, samtidigt som de kan minska avkastningen för utbildning och entreprenörskap (Lundberg, Fritzon, & Brunn, 2019).

Teorin om Lafferkurvan har dock även mött kritik. Enligt Blinder (1981) är det inte så entydigt, att det finns en magisk gräns där staten skulle gå över denna gräns, och att det inte heller är statens uppgift att följa med den. Lafferkurvan är även väldigt svår att anpassa för avancerade skattesystem (Mirowski, 1982). Den tar heller inte i beaktande inkomst- eller substitutionseffekter.

Skillnaden mellan ett inkomstskattebaserat system och ett mervärdesskattebaserat system kan beskrivas enligt följande (Sjögren, 2006):

$$I = C + S \quad (2)$$

$$tI = C + S \quad (3)$$

$$I = tC + S \quad (4)$$

$$tI = tC + S \quad (5)$$

I *ekvation 2–5* är I bruttoinkomsten, C konsumtionen och S är sparandet. Skillnaden i modellerna är var t , alltså skatten, placeras. I Finland där både inkomsterna och konsumtionen beskattas läggs t framför både C och I . *Ekvation 2* beskriver jämvikt utan inkomst- eller konsumtionsskatter, *ekvation 3* beskriver jämvikt med inkomstskatter och *ekvation 4* beskriver ett system med mervärdesskatt. Beskrivet i *ekvation 5* är det system som Finland använder sig av. Där beskattas både inkomsterna och konsumtionen i olika grad.

Tanken bakom avhandlingens hypotes 1 är, att vid tidpunkten t_0 kommer $t_0I > t_1I$ och $t_0C < t_1C$. Skatterna på inkomsterna är lägre efter förändringen, medan skatterna på konsumtionen är högre.

Konsumtionsskatter och inkomstskatter ger även olika incitament för konsumenter (Garner, 2005). Detta kan även härledas från *ekvation 2–5*. Det som skiljer skatterna åt, är att inkomstskatten inte ger samma incitament att spara, som en konsumtionsskatt ger. En högre inkomstskatt minskar genast på den summa som en konsument kan spara. Det betyder inte att en individ som sparar undviker betalning av skatter,

eftersom hen förr eller senare kommer att bli beskattad, när hen använder besparingarna till något. Att byta ut en stor del av de statliga inkomsterna från en progressiv inkomstskatt till en konsumtionskatt skulle då leda till ökat sparande och placering, vilket på lång sikt skulle öka på den effektiva produktionen hos arbetstagarna (Garner, 2005). Då inkomstskatten sänks och konsumtionskatten höjs kan det tänkas att transfereringar eller skattelättnader för låginkomsttagare skulle vara på sin plats, men det skulle enligt studien leda till att denna inkomstklass skulle ha en lägre produktion.

En av de grundläggande pelarna i arbetsmarknadsteori är reservationslönen (Borjas, 2013). Reservationslönen gör en individ likgiltig mellan valet att förbli arbetslös eller att ta steget in i arbetslivet. Inkomstskatteprocenten kan antas vara en faktor som påverkar denna reservationslön. Då inkomstskatteprocenten är högre leder det till en minskad nettolön jämfört med då procenten är lägre. Detta betyder att om ett land sänker sin inkomstskatteprocent, kommer de arbetare som är utanför arbetsmarknaden att ha en lägre tröskel att ta in sig i arbetslivet. Då kommer även arbetslösheten att minska. Detta i sin tur leder till att deltagandet på arbetsmarknaden stiger. Detta nämns även i en OECD publikation (2011). Höga skatter ger inte incentiv till arbetslösa, och de som redan arbetar måste arbeta mera, för att bibehålla nettoinkomstnivån. I en situation där det finns många lediga jobb och samtidigt arbetslösa personer, kan reservationslönen vara orsaken till att dessa inte möts.

Skatt kan endast användas för att mäta deltagande i arbetskraften om en individ får bestämma själv om hen arbetar eller inte (Hindriks & Myles, 2013). Skatten kommer även att påverka män och kvinnor olika, för de har olika känslighet för förändringar i inkomsten. Detta har visat sig vara speciellt märkbart bland kvinnor som är gifta. Den bakomliggande orsaken är att män och kvinnor har olika inkomstelasticitet. Kvinnor har historiskt sett en högre inkomstelasticitet än män. Det betyder att kvinnor ökar arbetsinsatsen i högre grad än vad män gör, när lönen ökar. Kvinnor är alltså mera känsliga för löneökningar än män är.

De effekterna som förändringarna i skattesystemet har på arbetstagarna beror på hur känsliga de är (Konjunkturinstitutet, 2004). Det finns tre huvudsakliga aspekter som bör beaktas:

1. en marginell ökning i nettolönen kan leda till att man ändrar hur mycket man väljer att arbeta och hur rörlig man är på arbetsmarknaden.
2. en marginell ökning i nettolönen kan leda till att man prioriterar arbete framom fritid då fritiden blir dyrare.
3. en ökning i nettolönen påverkar beslutet mellan att arbeta och att inte arbeta alls.

Det är även viktigt att beakta transfereringarnas effekt. Om skatterna höjs och transfereringarna höjs för någon grupp, kommer det att ha en kombinerad effekt. Den kombinerade effekten kan betyda att effekten fördubblas och leder till oönskade resultat. Då kan inkomsteffekten elimineras helt och hållet.

Då skatter justeras, exempelvis mervärdesskatten, är det viktigt att ta i beaktande hur det påverkar annat än köpkraften hos konsumenterna (IMF, 2018). Justeringar kan givetvis leda till ökad ojämlikhet mellan inkomstgrupperna, eftersom låginkomsttagare påverkas mera än höginkomsttagare. Men de kan även leda till ”skatteexport”, vilket betyder att företag väljer att flytta verksamheten till områden där den högre konsumtionsskatten inte påverkar företagen lika mycket. Detta kan i sin tur leda till att antalet arbetsplatser minskar.

De slutsatser som kan dras från teorin är att då det kommer till förändringar i skatteprocenter, lönar det sig att vara försiktig och att noggrant tänka efter innan förändringar införs. Konsekvenserna kan sträcka sig genom hela ekonomin, och i värsta fall krymper ekonomin till följd av förändringarna. Förändringarna kan orsaka skatteflykt eller minskad konsumtion.

3.2 Tidigare forskning

Det finns omfattande tidigare forskning inom skatter, optimala skattenivåer, effekterna av förändringar i skatter och användningen av mervärdesskatter för att styra konsumtionen. Det finns även studier om hur platt skatt skulle kunna implementeras i

andra länder än Finland. Syftet med att redogöra för tidigare forskning är att granska om det finns stöd för de hypoteser som lagts fram i avhandlingen.

3.2.1 Inkomstskatt

Enligt Koskela (2020) utgör de progressivt beskattade förvärvsinkomsterna för staten endast 6 procent av de totala skatteinkomsterna; det är andra skatteformer som står för den största delen av statens skatteinkomster. De största skatteinkomsterna är mervärdesskatterna samt den kommunala förvärvsinkomstskatten. En stor del av kommunernas inkomstskatt överfördes till staten för att finansiera välfärdsområdenas verksamhet från och med år 2023 i och med social- och hälsovårdsreformen. Mervärdesskatten samt kommunalskatten har även jämnare utbetalningar för att de båda är platta skatter. Koskela (2020) skriver även att promillen av befolkningen med högst inkomst i Finland i medeltal betalar 34 procent i skatt. Denna procentenhet är ungefär den samma som personer med en lön på 5000 euro i månaden betalar. Orsaken till detta är att det är väldigt typiskt för personer med extremt hög inkomst att lyfta sin lön i form av kapitalinkomst. Det ger personer med en mycket hög inkomst bättre möjligheter att skatteplanera, än vad fallet är för arbetstagare med en låg inkomst.

I en artikel i Ekonomisk Debatt, diskuteras det om det lönar sig att sänka skatterna i Sverige (Brådvik, 2018). Författaren använder sig av Euromod för att göra denna analys. I artikeln framkommer att en sänkning av kommunalskatten skulle öka ojämlikheten i samhället med uppskattningsvis mellan 2 och 7 procent. Analysen är gjord med hjälp av Ginikoefficienten. Dock skulle en avskaffning av hela den statliga inkomstskatten öka ojämlikheten med 27 procent. Enligt skribenten kan effekten förklaras av att personer som har en inkomst som ligger över medelinkomsten i Sverige skulle påverkas av policyförändringen. De personerna skulle enligt studien få den största nyttan av förändringen. Personerna i fråga skulle påverkas olika av att värnskatten avskaffas och av att också den statliga inkomstskatten skulle avskaffas. Om endast värnskatten avskaffades, skulle förändringen maximalt leda till en arbetskraftsutbudsökning på 1 procent, vilket kan anses vara en väldigt marginell effekt. Om den statliga inkomstskatten inklusive värnskatten avskaffades, skulle det leda till en arbetskraftsutbudsökning på 4 till 5 procent.

Enligt studien (Brådvik, 2018) har alltså avskaffningen av kommunalskatten en mycket liten effekt, medan avskaffningen av den statliga inkomstskatten har en mycket större effekt. En avskaffning av den kommunala inkomstskatten skulle även ha en mycket större inverkan på BNP (8 procent) än vad avskaffningen av den statliga inkomstskatten skulle ha (1 procent). Detta betyder alltså att ingen av dessa policyreformer skulle vara självfinansierande. I Sverige är dock kommunalskatten i medeltal cirka 30 procent då den i Finland år 2022 var cirka 20 procent. Detta kan tolkas som att den skatt som inte påverkas av progressivitet är högre i Sverige än i Finland.

Analys för hur en inkomstskatteökning för både arbetsgivare och arbetstagare påverkar antalet arbetade timmar samt arbetslöshet, utfördes för den svenska arbetsmarknaden (Alun, 1998). Studien simulerar effekten då inkomstskatten ökar med 1 procentenhet. Detta utförs exempelvis genom en vector autoregression impulse response analys. Resultaten som studien lägger fram är att ökningen leder till att arbetskraftskostnaderna stiger med 0,4 procent, antalet timmar som arbetstagare arbetar sjunker med 0,3 procent och arbetslösheten stiger med 0,2 procent under en period på 5 till 10 år.

En annan studie har undersökt effekten av skattesänkningar på den amerikanska arbetsmarknaden. Studien använder sig av OLS-regressionsanalyser för att utföra analysen (Zidar, 2019). Studien fokuserar på att urskilja effekterna för låg- och höginkomsttagare. Författaren lägger fram tre empiriska utmaningar för att undersöka samband mellan skatteprocenter och arbetslöshet. Den första är att ändringar i skatteprocenter ofta hänger ihop med nuvarande eller kommande ekonomiska förändringar. Den andra är att förändringar i skatteprocenten sker samtidigt för låg- och höginkomsttagare. Den tredje och sista utmaningen är att det finns ett begränsat antal datapunkter för skatteändringar. Studiens resultat är att på kort till medellång sikt är effekterna av skattesänkningar effektivare för låginkomsttagare än för höginkomsttagare.

I en studie gjord 2005 (Heijman & van Ophemn), studerades utgående från Lafferkurvan, hur effektiv marginalskatteprocenten var att inhämta skatteintäkter. Studien gällde 12 olika länder, och Sverige var det land som gav det resultat som stack

ut. Resultaten visade, att Sveriges marginalinkomstskatt är för hög och genom att sänka den skulle landets skatteintäkter öka. Studien baserade sig på en egen matematisk modell. De andra länderna som ingick i studien, exempelvis Tyskland och Frankrike, hade enligt författarna en så pass låg marginalinkomstskatt att den kunde höjas, och det skulle resultera i att landet fick högre skatteintäkter.

Hall & Rabushka (2007) har forskat i hur en platt skatt skulle gynna den amerikanska ekonomin. De föreslår att en platt skatt kunde användas för individer, hushåll och företag. Skatteprocenten skulle enligt författarna vara 19 procent. Men Hall och Rabushka (2007) föreslår även att individer och hushåll skulle ha ett inkomsttak innan de skulle betala skatt. Exempelvis ett hushåll som består av en familj med två vuxna och två barn skulle ha ett tak på 25 000 dollar innan hushållet betalar skatt. Enligt förslaget skulle även räntor och andra utdelningar vara skattefria. I Finland har statsbeskattningen redan en liknande mekanism, som framkommer i *tabell 1*. Den nedre gränsen ligger på 19 200 euro. Hall och Rabushka förespråkar att denna skatt skulle vara progressiv, eftersom den utesluter de med låga inkomster från att betala skatt. Den skulle också minska på läckaget från ekonomin, då det inte finns samma incentiv att försöka minska på skatteprocenten genom att exempelvis flytta inkomsten utomlands.

Hall och Rabushka diskuterar även arbetsinsatser som ett av de områden som skulle gynnas av en platt skatt. Ett av dessa områden är personer som har gått i pension. De möts ofta av en hög marginalskaft om de väljer att fortsätta som en del av arbetskraften. Detta gäller speciellt män som har gått tidigt i pension. Det är även de som ofta har den högsta inkomsten i samhället. Man konstaterar i forskningen att det finns en konsensus om att olika arbetstagargrupper skulle öka sin arbetsinsats då en platt skatt införs (Hall & Rabushka, 2007). Några enstaka grupper skulle minska sin insats för att den nya skatten skulle överskrida deras nuvarande marginalskaft, andra grupper skulle minska på insatsen för att lönen skulle öka så markant att de inte längre finner det relevant att arbeta så mycket. Som även konstaterades i kapitel 3.1, så kommer denna reform att påverka män och kvinnor olika. Den största insatsökningen inträffar hos kvinnor och den minsta hos män.

Dessa insatsökningar skulle leda till att antalet arbetade timmar ökar med 4 procent, vilket skulle betyda att USA:s produktion skulle öka med cirka 3 procent, vilket resulterar i cirka 200 miljarder dollar. Effekten skulle inte vara direkt. Över tid, då alla grupper har hunnit anpassa sig, så skulle insatsökningarna sakta leda till detta resultat.

3.2.2 Konsumtionsskatt

I en studie från år 1980 granskas om konsumtionsskatter vore rättvisare än inkomstskatt (Warren, 1980). Enligt studien kan inkomstskatten helt ersättas med konsumtionsskatt (mervärdeskatt) om man anser att större konsumtion betyder större rikedom. I USA, Storbritannien och Europa förknippas en större förmögenhet med högre konsumtion (Sousa & Jawadi, 2014). Ju högre inkomst en person har, desto mera kommer den att konsumera. I USA fanns det även ett tydligt samband mellan hur mycket ens fastighet var värd och hur mycket en konsument använde pengar på konsumtion. Sousa & Jawadi (2014) fann att sambandet mellan förmögenhet och konsumtion är väldigt starkt hos en konsument då förmögenhetstillväxten är snabb, till exempel då det är högkonjunktur i samhället. Dessa resultat gällde för USA, Storbritannien och Euro-området.

Vilka utmaningar en övergång från ett huvudsakligen inkomstskattebaserat system till ett konsumtionsskattebaserat system skulle medföra studerades av Zodrow (2003), han framförde fyra utmaningar:

1. osäkerhet angående effekterna av en så grundläggande skattereform.
2. oro över de fördelningseffekter som reformen skulle medföra.
3. oro över hurdana enkelhetsvinster som skulle uppstå.
4. oro över oönskade övergångseffekter och bieffekter.

Dessa fyra frågor borde besvaras utförligt innan en så drastisk skattereform genomförs i ett land, även om tidigare studier har visat att det skulle gynna ekonomin (Altig,

Auerbach, Kotlikoff, Smetters, & Walliser, 2001). De effekterna som en reform skulle medföra är att sparandet skulle öka med 17 procent och produktiviteten med 6,1 procent på lång sikt.

Men andra studier har tvivlat på att resultaten skulle vara så starka (Joint Committee on Taxation, 1997). De kunde vara något mindre på lång sikt och på kort sikt kunde reformen även leda till att produktiveten i ekonomin ändras mellan -2,3 procent och 5,8 procent. Resultaten kommer alltid att variera då man använder sig av olika modeller. Dessa studier använder sig av livscykelmodeller för att få en uppfattning om hur förändringarna kommer att påverka ekonomin över en längre tidsperiod.

Övergången från en blandning av inkomstskatter och mervärdesskatt skulle medföra stora förändringar på både kort och lång sikt (Garner, 2005). Enligt denna artikel skulle ändringen från ett blandsystem till ett system med enbart konsumtionskatt leda till ökat kapital samt produktion per capita på lång sikt. Men förändringen skulle också medföra kortsiktiga utmaningar för beslutsfattarna, antagligen för att inkomstströmmen inte vore lika stadig som den tidigare har varit. Det skulle innebära stora förändringar i priserna samt i nominella inkomstnivåer. Det skulle kräva att staten snabbt kan reagera på förändrade konsumtionsmönster och prisförändringar i finansiella tillgångar, genom att justera skatterna enligt behov.

I en studie utförd med data från Nederländerna (Netherlands Economic Institute, 1998), undersöktes effekterna av en mervärdesskattehöjning på arbetslösheten. I studien använde man sig av mikroekonomiska data för att estimerade effekterna av en en procents ökning i mervärdesskatten. Studien visade att detta skulle leda till en minskning på mellan 20 000 och 35 000 arbetsplatser. Denna siffra skulle dock drastiskt minska om inkomstskatten samtidigt minskade. Det bästa skulle enligt studien vara om förändringen var budgetneutral. Inkomstskatten skulle minska lika mycket som mervärdesskatten ökar.

Enligt författarna stöds avskaffningen av ett system där två skatter anpassas eftersom:

1. omfördelningsmålen uppnås på ett effektivare och mer ändamålsenligt sätt.

2. den dubbla skattestrukturen ger upphov till ekonomiska snedvridningar.
3. den dubbla skattesatsen ökar kostnaderna för administration och compliance.

Dessa syftar på en dubbel skattestruktur där båda skatterna har en stark roll, så som det exempelvis är i Finland i dag.

Som tidigare konstaterats, tillämpas i Finland olika mervärdesskattesatser beroende på vilken vara eller tjänst det är frågan om. I en studie av Brys (2014) visar författaren att det lönar sig att endast ha en mervärdesskattenivå, då han analyserar fyra olika länders mervärdesskatter. Brys konstaterar att mervärdesskatterna har introducerats för att hjälpa dem med låg inkomst, men hjälper i större utsträckning dem med hög inkomst, även om de inte skulle behöva hjälpen. Brys påpekar att om mervärdesskatterna avskaffas, och de med lägre inkomst istället kompenseras genom transfereringar, skulle detta leda till en markant inkomstökning för staten, även om staten kompenserar. Brys påtalar att det kan vara svårt att avskaffa ett sådant system där det finns olika mervärdesskattesatser, men att det bästa sättet att gå till väga är att göra det stegvis.

Center on Budget and Policy Priorities (2018) diskuterar i en studie metoder med vilka man kan använda mervärdesskatter för att främja ekonomisk jämlikhet i samhället. Man nämner i studien att man exempelvis kan införa punktskatt på lyxvaror, så som dyra bilar, klockor eller handväskor, för att öka jämlikheten mellan olika inkomstgrupper. Det skulle betyda att personer med högre inkomst skulle betala mera av sin inkomst i skatt, om de valde att konsumera dessa varor. Lyxvaror definieras som varor vars konsumtion ökar då inkomsten hos en konsument ökar.

Konsumtionsskatter kan ha både en negativ eller en positiv inverkan på arbetslösheten beroende på landets ekonomi och skattesystem. I en rapport av Tax Policy Center (2022) påpekas att en höjning av exempelvis mervärdesskatten kan leda till minskad konsumtion till följd av att prisen ökar. Då konsumtionen minskar påverkar det även företagen. Minskad konsumtion minskar på efterfrågan av varor och service, vilket även kan öka produktionskostnaderna för företagen och därmed minska på lönsamheten. Det kan leda till att antalet arbetade timmar minskar eller i värsta fall att

företagen måste säga upp personal. Beroende på storleken av förändringen i konsumtionsskatten kan det leda till att företagen måste justera sina priser för att inte drivas ut från marknaden, vilket också påverkar arbetstagarnas ställning (IMF, 2018).

Redan år 2000 undersöktes hur det skulle se ut om en koldioxidskatt skulle införas i Finland (Mustonen & Sinko, 2000). De ökade kostnaderna för konsumenterna av en eventuell koldioxidskatt skulle enligt artikeln kompenseras med hjälp av att man skulle sänka inkomstskatten. I dagsläget kan det antas att energiskatter, exempelvis skatter på bensin och diesel, är regressiva för konsumenterna, deras genomsnittliga inverkan på den totala inkomsten minskar då inkomsterna ökar. Liknande skatteformer har även föreslagits i exempelvis USA (Weisbach & Metcalf, 2009).

4. Ojämlighet

Ojämligheten är en viktig faktor som måste diskuteras då det är fråga om inkomstskatteprocenter. Detta eftersom tanken bakom en progressiv inkomstskatt är att jämna ut inkomstskillnader. Den vanligaste indikatorn för ekonomisk ojämlikhet som används är Ginikoefficienten. Den används för att undersöka inkomstspridningen i olika länder (Borjas, 2013).

I Finland har Ginikoefficienten hållits på en stabil nivå de senaste åren. De senaste uppgifterna visar även att Ginikoefficienten i Finland har minskat, vilket tyder på att inkomsterna i samhället blivit en aning jämlikare. En analys för att granska skatteprocentens effekt på ojämlikhet följer senare i avhandlingen.

Ginikoefficienten är ett av de viktigaste verktygen som finns för att följa med och bedöma inkomstfördelningen i ett land. Den är viktig för policymakare och forskare, eftersom den ger en klar och objektiv vy över ett land (The World Bank, 2018). Om ett land har en hög Ginikoefficient, kan det leda till både ekonomiska och sociala problem, exempelvis genom reducerad rörlighet inom de sociala klasserna eller till och med högre brottslighet. Därför hjälper Ginikoefficienten till då exempelvis ny policy ska införas. Policyn kan handla till exempel om utbildning, som kan leda till att det kan vara lättare att få ett arbete som ger högre inkomst. Men den kan vara den indikator som visar att något är fel och att det finns något som måste åtgärdas.

Tabell 3

Ginikoefficienten i Finland

2015	27,1
2016	27,1
2017	27,4
2018	27,3
2019	27,7
2020	26,8

Källa The World Bank

I ett samhälle där alla skulle ha samma inkomst och allting vore jämfördelat, skulle Ginikoefficienten vara 0, men detta är dock endast möjligt i teorin.

Som tidigare diskuterats, har personer med den högsta inkomsten möjlighet att utöva aktiv skatteplanering för att sänka sin skatteprocent. En platt skatt som vore samma för alla skulle eliminera denna möjlighet. Om personerna fortfarande skulle utnyttja kapitalskatteprocenten, skulle de betala en högre skatteprocent än den cirka 18 procent som denna avhandling föreslår.

Studier har dock visat att en platt skatt kan minska på ojämlikheten jämfört med en progressiv skatt (Davies & Hoy, 2002). Detta är från vissa observatörers synvinkel, utan att skattesatsen blir för hög. Andra studier har undersökt progressiva skatters påverkan på Ginikoefficienten i USA (Leigh, 2008), och funnit att det inte finns ett direkt samband mellan dessa två.

5. Metod och data

I detta avsnitt följer en genomgång av vilka metoder som används i avhandlingen och vilka data som används för de ekonometriska analyserna.

5.1 Metod

Den huvudsakliga metod som används i denna avhandling för att granska effekter av inkomstskatteprocenter och arbetslöshet är regressionsanalyser. Även vektorautoregressionsanalyser, VAR används. Tanken med dessa metoder är ta reda på om lägre skatteprocenter leder till ett större incitament för arbetstagare för att ta steget in i arbetslivet. Analys utförs även för att granska sambandet mellan ojämlikhet och skatteprocenter med hjälp av ginikoefficienter.

De ekonometriska modellerna som används kommer huvudsakligen att vara OLS-regressionsanalyser, men även VAR-baserade kausalitetstest kommer att ingå i metoden som används. OLS-regressionerna följer följande formel:

$$y = \alpha + \beta_1 * x + u \quad (6)$$

En modell som också används är en finite distributed lag model, FDL (Wooldridge, 2019). Modellen används för att studera hur laggade variabler påverkar utfallsvariabeln y . Detta görs för flera olika tidsperioder, den generella FDL-modellen är enligt följande:

$$\Delta y_t = \alpha + \beta_t * \Delta x_t + \beta_n \dots \Delta x_n + \varepsilon \quad (7)$$

I ekvation 7 beskrivs FDL-modellen, där Δy_t , den är en diffad utfallsvariabel, α är konstanten, den skattade koefficienten är β och X är kontrollvariabeln. I ekvationen beskriver t hur många gånger variabeln är laggad och n betyder att den kan vara laggad n -antal gånger. Även denna ekvation innehåller en felterm, ε . För att effekten i

analysen ska kunna konstateras kausal så kan inte feltermen korrelera med någon av de oberoende variablerna i modellen (Arellano, 2003).

I *ekvation 8* har *ekvation 7* anpassats för det data som används i analyserna, se *kapitel 6.1* för noggrannare förklaring av variablerna:

$$\Delta \text{Arb} = \alpha + \beta_1 * \Delta \text{Skatt\_lagg}_1 + \beta_2 * \Delta \text{Skatt\_lagg}_2 + \beta_n * \Delta \text{Skatt\_lagg}_n + \varepsilon \quad (8)$$

Om det finns bevis för att en lägre inkomstskatteprocent bidrar till en lägre arbetslöshet, så finns det stöd för hypoteserna i denna avhandling. Hypotesen är att en platt skatt i Finland leder till en bättre arbetsmarknad, genom ett högre deltagande i arbetskraften och lägre arbetslöshet. Detta kan direkt leda till en högre produktionsnivå om antalet arbetade timmar ökar.

Metoderna som används i de kommande kapitlen, exempelvis VAR, OLS och FDL, används för att de har använts i tidigare studier (Zidar, 2019) (Alun, 1998), vilka har behandlat arbetsmarknaden och skatteprocenter.

Exempelvis Zidar (2019) använde sig av FDL för att granska inkomstskillnaderna i olika inkomstgrupper. Studien fann att skattesänkningar ökar produktiviteten i alla inkomstgrupper. Skattesänkningarna är dock effektivare för låginkomsttagare än de är för höginkomsttagare. För att metoden har använts i tidigare forskning inom samma ämne, är det motiverat att även använda dem i den här avhandlingen.

Orsaken till att en Vector Autoregressionsanalys utförs är att det är det enda sättet genom vilket ett Grangerkausalitetstest kan utföras, i och med att VAR-analysen ligger som grund för denna metod.

5.2 Data

De data som används för inkomstskatteprocenter är tidsseriedata från OECD mellan åren 2000 och 2021. Data är genomsnittlig skattekil för personlig inkomstskatt och socialförsäkringsavgifter på bruttoarbetsinkomst för en ensamstående arbetstagare.

OECD beräknar skatterna enligt följande ekvation:

$$\text{skatteprocent} = \frac{(\text{inkomstskatt och socialavgifter}) - \text{familjeförmånder}}{\text{nettolön}} \quad (9)$$

Ekvationen används för att beräkna vilken bruttoskatteprocent en familj har då man tar i beaktande till exempel barnbidrag. För att göra modellen enklare tas familjeförmåner inte i beaktande. Data gäller personer som är singel och utan barn. I kapitel 3.1 framkom, att män och kvinnor är olika känsliga för förändringar i skatter, speciellt gifta kvinnor. Därför är det även mera optimalt att använda data för ensamstående arbetstagare.

Data om inkomstskatteprocenter varierar mycket mellan olika leverantörer, beroende på hur de är beräknade. OECD:s data är de mest konsistenta och därför används dessa data i analyserna. OECD har även annan data angående skatteprocenter, men dessa data är konsistent.

De länder som data berör är Finland, Estland, Sverige, Tyskland, Frankrike och USA. Utöver Finland har Sverige valts, eftersom landet ofta nämns som ett land som är jämförbart med Finland. Estland har platt skatt sedan många år tillbaka och är därför med på denna lista. Tyskland och Frankrike är ekonomiska stormakter i Europa och valet av dessa är därför motiverat. Eftersom USA är den största marknadsekonomi har också USA beaktats i denna jämförelse.

Då inkomstskatteprocentens modell utvecklas adderas två variabler till OLS-analysen. De variablerna är inflation och investeringar, deras data är taget från OECD och Statistikcentralen. Tidsperioden för data är även i detta fall åren 2000 till 2021.

Använt investeringsdata gäller endast för Finland. Investeringsdata är icke-finansiella företags fasta bruttoinvesteringar på årsnivå.

Data gällande arbetslösheten åren 2000 till 2021 i de ovannämnda länderna kommer från The World Bank. Även dessa data är på årsnivå (World Bank, 2023).

Även data gällande ojämlikheter, Ginikoefficienter, härstammar från OECD:s databas. Dock gäller dessa data inte för åren 2000 till 2021, eftersom data inte finns tillgänglig för dessa år. Åren som analyseras är för de flesta länderna mellan åren 2003 och 2018, vilket betyder att samplet för denna analys är mindre än inom analysen för arbetslöshet och skatteprocenter.

Andra länder än Finland inkluderas i analyserna för att granska om fenomenet kan bekräftas av andra ekonomier än Finlands, även om den huvudsakliga analysen utförs för Finland.

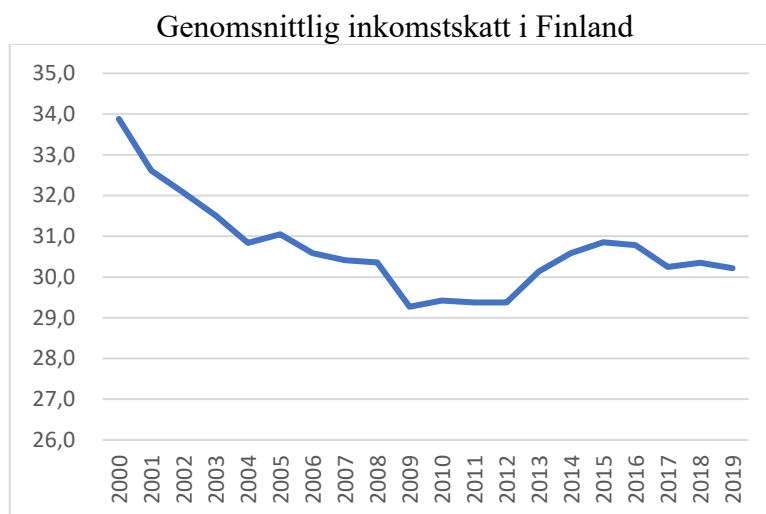
5.3 Deskriptiv statistik

I de följande figurerna finns data för de olika ländernas inkomstskatteprocenter samt arbetslöshetstal. Data i dessa tabeller baserar sig på de data som beskrevs i det föregående kapitlet. Den första figuren visar förändringen i Finlands genomsnittliga skatteprocent för en ensamstående arbetstagare.

Man kan se en vag trend som visar att skatteprocenten har varit sjunkande under 2000-talet. Sedan recessionen i Finland på 1990-talet har den genomsnittliga skatteprocenten sjunkit. År 2012 blev inkomstskatten strängare 2012, vilket tydligt framgår ur *figur 2*.

I övrigt har inkomstskatten sedan år 2005 hållits på en rätt stadig nivå, även om små förändringar på några procent har skett under perioden 2005–2019. Men det finns ändå en skillnad på fem procentenheter mellan den högsta och den lägsta punkten. Skillnaden är markant och påverkar den nettolön som en arbetstagare får i handen efter att skatten betalats.

Figur 2

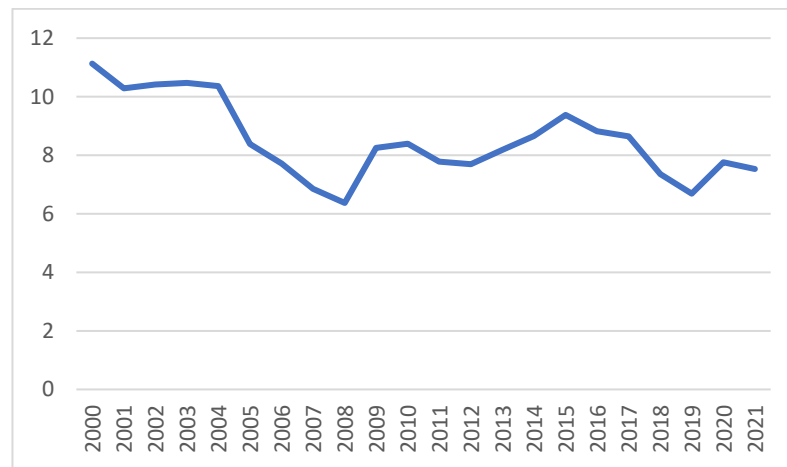
Källa: OECD

I figur 3 beskrivs arbetslösheten i Finland mellan den tidigare nämnda tidsperioden. Tydliga förändringar ses exempelvis under finanskrisen år 2008 samt under coronapandemins start år 2020. Mellan de högsta och lägsta arbetslöshetssiffrorna finner man en skillnad på cirka fem procentenheter. Arbetslösheten var som högst i Finland efter de tuffa ekonomiska tiderna som landet gick igenom på 1990-talet. Sedan dess har arbetslösheten legat under den exceptionellt höga nivån, vilket har gett staten möjligheten att sänka skatterna för att flera personer har ingått i arbetskraften.

Utgående från dessa grafer kan inte direkta slutsatser dras mellan inkomstskatteprocenten och arbetslösheten, även om det vid en första blick ser ut som att det kan finnas en korrelation. Det betyder dock inte att det finns kausalitet mellan de två olika datamaterialen. Detta kommer att utredas i nästa kapitel, där data utförligt analyseras, vilket gör det lättare att dra slutsatser angående datamaterialets korrelation eller kausalitet.

Figur 3

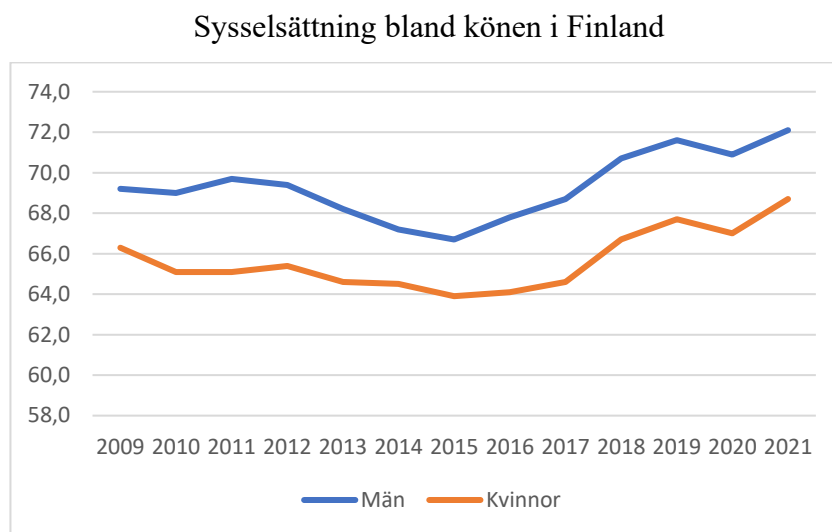
Arbetslöshet i Finland

Källa: The World Bank

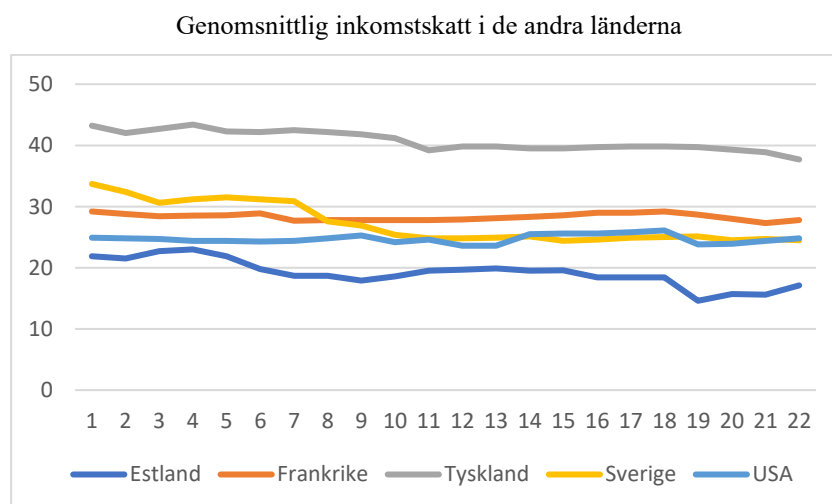
I *figur 4* ser man den relativa skillnaden i sysselsättningsgraden mellan män och kvinnor i åldern 20 till 69 år. Utvecklingen har varit ungefär den samma för båda könen, men grafen visar att sysselsättningsgraden har varit något lägre för kvinnorna än den varit för männen. Enligt teorin skulle kvinnorna och männen påverkas olika av en övergång från progressiv inkomstskatt till en platt skatt; kvinnornas sysselsättningsgrad skulle öka mera än vad männens skulle. Det här för att kvinnor har en högre inkomstelasticitet än män. göra (Hall & Rabushka, 2007) (Konjunkturinstitutet, 2004). Eftersom utvecklingen mellan könen sett från *figur 4* är så lika, kommer det inte i avhandlingen att presenteras en separat analys där könen skulle beaktas enskilt.

Figur 4

Ur *figur 5* framgår de övriga ländernas (Estland, Frankrike, Tyskland, Sverige och USA) inkomstskatter. Det som är speciellt intressant i jämförelsen, är att ländernas skatteprocenter har varit rätt så stabila under tidsperioden, åren 2000 till 2021. Tysklands och Sveriges genomsnittliga inkomstskatt visar en svagt sjunkande trend under tidsperioden.

Figur 5

Den deskriptiva statistiken för Finland framkommer i *tabell 4*. I tabellen presenteras medeltalet, de högsta och de lägsta punkterna för de variabler som analyseras i nästa kapitel.

Ur statistiken framgår, att inkomstskatteprocenten har varierat med endast fyra procentenheter på 21 år. Inkomstskatteprocenten har i medeltal legat på cirka 30,6 procent. Skillnaderna har varit större då man granskar arbetslösheten, mönstret sågs även i *figur 3*. Inflationen har inte under något år varit extremt hög. Noteras bör, att data från år 2022 inte ingår. År 2022 var inflationen exceptionellt hög.

Tabell 4

Deskriptiv statistik för Finland

Variabel	Obs	Medeltal	Min	Max
Arb	22	8,505909	6,37	11,13
Skatt	22	30,67727	29,3	33,9
Infl	22	1,481818	-0,2	4,1
Invest	22	23300,91	17588	30681

Källa: stat.fi

I medeltal har inflationen i Finland legat under den nivå som Europeiska centralbanken strävar efter, vilken är två procent. Under ett år har priserna även sjunkit då inflationen har varit negativ. I bruttoinvesteringarna, vilka är i miljoner, finns det en stor skillnad mellan det år med de största investeringarna och det år med de lägsta. Skillnaden är cirka 13 miljarder euro. I nästa kapitel analyseras noggrannare eventuella samband mellan investeringarna och arbetslösheten då variabeln fungerar som en kontrollvariabel.

6. Analys

I detta kapitel följer dataanalys av datamaterialet i form av olika regressionsanalyser samt kauslitetstest för att granska hur variablerna påverkar varandra. Analyserna utförs med de data som beskrivits i tidigare kapitel, samt med de metoder som tidigare beskrivits.

6.1 Regressionsanalyser

Regressionsanalyserna baserar sig på de data som behandlades i *kapitel 5.3*. De första analyserna är gjorda på data för skatteprocenter och arbetslöshet i de sex länderna (Finland, Estland, Frankrike, Tyskland, Sverige och USA).

Den första variabeln som framkommer är *arb*, arbetslöshet, som består av arbetslöshetsdata på årsnivå i de olika länderna. Den andra variabeln som används är *skatt*, skatteprocent. Den variabeln granskar medelskatteprocenten som personer utan barn har betalat under ett specifikt år. Analysen som innehåller dessa två variabler är den huvudsakliga analysen. Det är även den som kommer att leda till stöd för hypotesen eller till att den förkastas.

Den tredje variabeln som framkommer i analyserna är *infl*, inflationen, eller medeltalet på inflationen under ett år i ett specifikt land. Variabeln har tagits med i analyserna som kontrollvariabel för att inflationen ofta har en direkt eller indirekt inverkan på arbetslösheten. En låg inflation har historiskt sett betytt att arbetslösheten är högre än när inflationen är hög. En låg arbetslöshet leder till en högre efterfrågan, vilket kan pressa upp priserna, som i sin tur leder till att inflationen ökar. Detta är exempelvis vad Philipskurvan illustrerar (Friedman, 1977).

En fjärde variabel införs också i analysen för Finland, *(ln)invest*. Dess syfte är att granska om investeringar från icke-finansiella företag leder till att arbetslösheten minskar. Den är logaritmerad för att det ska vara lättare att tolka resultaten. När den logaritmeras fås även resultaten i procentuella förändringar.

Övriga variabler införs inte i denna analys för att variablerna av intresse är inkomstskatteprocent och arbetslöshet. Inflationsvariabeln och investeringsvariabeln införs som spekulativa variabler för att se om den medför några stora förändringar i inkomstskattens effekt.

Ytterligare variabler kommer även att införas för att granska om förändringar i inkomstskatteprocenten har en fördröjd effekt på arbetslösheten, dessa är *skatt_dif* och *skatt_laggX*. Den första variabeln som införs i kommande modeller är *skatt_dif*, den visar förändringen mellan skatteprocenten från ett år till det nästa. Variabeln *skatt_laggX*, där är variabeln *skatt* laggad x-antal gånger för att visa om tidigare års skatteprocenter har påverkat senare års arbetslöshet. I samma regressionsanalys framkommer även *arb_dif*. Precis som skattevariabeln med samma namn är detta en variabel som visar förändringen från ett år till nästa år.

6.1.1 Skatt och arbetslöshet

Ur *tabell 5* framgår resultaten av regressionsanalysen för inkomstskatteprocentens inverkan på arbetslösheten i de sex länderna mellan åren 2000 och 2021.

Tabell 5

Skatteprocentens inverkan på arbetslösheten							
Variabler	(ALLA) Arb	(FIN) Arb	(EST) Arb	(FRA) Arb	(SVE) Arb	(GER) Arb	(USA) Arb
Skatt	-0,0292 (0,0298)	0,873*** (0,191)	0,950*** (0,275)	1,047*** (0,267)	-0,252*** (0,0573)	1,369*** (0,179)	-0,684 (0,547)
Konstant	8,449*** (0,874)	-18,28*** (5,859)	-9,442* (5,303)	-20,77** (7,578)	13,88*** (1,570)	-49,18*** (7,301)	22,87 (13,53)
Obs	132	22	22	22	22	22	22
R ²	0,007	0,511	0,373	0,434	0,492	0,745	0,072

Standardfel inom parenteser
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Tabellen innehåller sju analyser. Den första analysen är en analys som innehåller alla sex ländernas data och analyserna 2 till 7 är separata analyser för de olika länderna.

I den första analysen ses inga samband mellan inkomstskatteprocenten och arbetslösheten då länderna analyseras som en enda helhet. Den visar att arbetslösheten skulle sjunka en aning då inkomstskatteprocenten ökar. Denna effekt är dock så svag att den inte har någon betydelse. Men då analyserna för de andra länderna studeras noggrannare kan man se varifrån denna effekt kommer. Förklaringsgraden eller R^2 är även nästan obefintlig i denna analys, då värdet ligger på 0,007.

I den andra analysen ses effekten av inkomstskatterna på arbetslösheten i Finland. Effekten visar att den är statistiskt signifikant med ett p-värde mindre än 0,01, med en av de högsta förklaringsgraderna. Detta tyder på att då en enskild individs inkomstskatteprocent har ökat, så har även arbetslösheten ökat. Jämfört med analysen av alla de sex länderna så är förklaringsgraden på denna analys mycket högre med ett värde på 0,511.

Den tredje analysen gäller Estland, det enda landet i analysen vars skattesystem är platt skatt. Inkomstskatteprocenten för en enskild individ utan barn har dock varierat något under tidsperioden 2000–2021. Analysen för Estland ger dock ett väldigt liknande resultat som analysen för Finland gav, med likadan signifikans men något lägre förklaringsgrad. Inkomstskatteprocenten för en singel individ utan barn har sjunkit i Estland mellan åren 2014 och 2020 i takt med att arbetslösheten har sjunkit. År 2021 var arbetslösheten och inkomstskatteprocenten något högre.

Analys fyra som berör Frankrike har också ett p-värde mindre än 0,01. Det finns dock inte så mycket anmärkningsvärt angående denna analys då den är väldigt lik de redan nämnda analyserna.

Landet i den femte analysen är Sverige. Det är det enda landet i analyserna som visar en statistisk signifikans där det samtidigt framgår att en högre inkomstskatteprocent skulle leda till att arbetslösheten minskar.

Den sjätte analysen är Tyskland, som liksom de tidigare länderna har ett resultat som är statistiskt signifikant. Tyskland är det land som har den högsta förklaringsgraden, av de analyserade länderna.

Den sista analysen beskriver USA, som är utstickaren i dessa analyser. Analysen har en väldigt låg förklaringsgrad som ligger på 0,072. USA är även det enda landet som inte har ett p-värde som kan beskrivas som statistiskt signifikant. USA är ett stort land med en befolkning större än de andra ländernas befolkning sammanlagt. Landet är även splittrat i 50 delstater, vilket kan göra det svårt att granska data som en helhet, då olika delstater har olika skattesystem.

Det är viktigt att notera att förklaringsgraden i den första analysen är mycket lägre, vilket kan bero på att samplet även är större i analysen som innehåller alla sex länderna. Och när samplet är mindre i de resterande analyserna, så finns det en större möjlighet att förklaringsgraden är högre. Den andra regressionsanalysmodellen är gjord med en ytterligare variabel, *tabell 6*, i ett försök att fånga upp mera av effekten av arbetslösheten. Variabeln som införts som ytterligare variabel är inflation.

Liksom i *tabell 5* är den första analysen i *tabell 6* en analys för alla länder sammanlagt. Inte heller den första analysen i inflationsanalysen visar några tecken på statistisk signifikans eller betydelsefulla förklaringsgrader. Alla länder har samma statistiska signifikans som i analysen i *tabell 6* då det gäller skatteprocenten, även om inflationen har införts som kontrollvariabel. Även numeriskt är skattvariabeln nästan den samma.

Tabell 6

Skatteprocentens och inflationen påverkan på arbetslösheten

Variabler	(ALLA) Arb	(FIN) Arb	(EST) Arb	(FRA) Arb	(SVE) Arb	(GER) Arb	(USA) Arb
Skatt	-0,0411 (0,0311)	0,940*** (0,174)	0,970*** (0,279)	0,944*** (0,225)	-0,235*** (0,0497)	1,363*** (0,182)	-0,848 (0,515)
Infl	-0,186 (0,138)	-0,390** (0,162)	-0,177 (0,238)	-0,518*** (0,166)	-0,432** (0,151)	0,234 (0,416)	-0,625* (0,307)
Konstant	9,133*** (1,009)	-19,75*** (5,304)	-9,257 (5,360)	-17,12** (6,408)	13,99*** (1,353)	-49,29*** (7,429)	28,32** (12,86)
Obs	132	22	22	22	22	22	22
R ²	0,021	0,624	0,394	0,622	0,643	0,749	0,239

Standardfel inom parenteser

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Angående kontrollvariabeln inflation är det anmärkningsvärt att endast ett fåtal länder verkar påverkas av inflationen. Exempelvis Finland visar tecken på att arbetslösheten minskar då inflationen ökar. Detta kan tolkas som att då inflationen är hög är även arbetslösheten låg, vilket återigen pressar upp inflationen.

Estland och Tyskland är de två länderna i dessa analyser som inte visar någon som helst statistisk signifikans på någon av de tre möjliga nivåerna.

Även USA får en statistiskt signifikant variabel i denna analys då inflationen har ett p-värde som är mindre än 0,1. Även förklaringsgraden för USA:s modell är något högre i denna modell.

I *tabell 7* adderas en ytterligare kontrollvariabel till Finlands modell. När den logaritmerade investeringsvariabeln läggs till, sker det inte någon drastisk förändring i de andra variablerna. Inkomstskatteprocenten har fortfarande en inverkan som är statistiskt signifikant och det samma gäller inflationsvariabeln.

Tabell 7

Utökad modell för Finland	
Variabler	(1) Arb
Skatt	0,569*** (0,145)
Infl	-0,331*** (0,113)
(ln)Invest	-4,178*** (0,900)
Konstant	33,49** (12,04)
Observations	22
R ²	0,829

Standardfel inom parenteser

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Den logaritmerade investeringsvariabeln har också ett resultat som är signifikant på 1 procentsnivån med ett p-värde < 0,01. Resultatet kan tolkas så, att när investeringarna ökar med 1 procent, så minskar arbetslösheten med 4,1 procent. Denna modell har även en relativt stark förklaringsgrad på 0,829. Det som är värt att notera i denna analys, är att inkomstskatteprocenten fortfarande har en stark effekt, vilket stöder den första hypotesen i avhandlingen. Det kunde tänkas att investeringarna skulle ta upp mera av dess effekt. Då investeringarna ökar kan man anta att nya arbetsplatser skapas, eftersom det flyter in mera kapital från företagen.

Införandet av ytterligare kontrollvariabler verkar inte markant inverka på resultaten för skatteprocentsvariabeln. Förklaringsgraderna har naturligt ökat för att extra variabler har införts i modellen.

6.1.2 Laggade variabler

I detta kapitel utförs en vanlig regressionsanalys, men denna gång är alla variabler diffade och skattevariabeln är dessutom laggad. Vilket antal laggar som ska användas varierar från modell till modell. Enligt Wooldridge (2019) är det optimala antalet två,

då de data som används är paneldata på årsnivå, detta för att inte gå miste om frihetsgrader. Enligt två modeller som oftast används inom VAR-analyser, FPE (Akaike final prediction error) och AIC (Akaike), är den optimala mängden laggar som ska användas sex. Om man använder för många laggade variabler kan det leda till problem med multikollinearitet eller så blir resultaten mer osäkra, jämfört med vad de skulle vara med ett mindre antal laggade variabler.

Den första modellen med laggade variabler ses i *tabell 8*. Den första analysen granskar endast de diffade variablerna, dock visar denna analys inget intressant. Samma kan sägas för analys nummer två, vilken innehåller en laggad arbetslöshetsvariabel.

När det kommer till analys nummer tre, där en andra lagg införs, kan resultaten tolkas som intressanta. I analys nummer tre blir resultaten statistiskt signifikanta då p-värdet är mindre än 0,05. I analyserna fyra och fem finns det resultat med en svag signifikans på den fjärde laggen, men den andra laggen fortfarande är starkare än de andra. I den sista analysen, där två laggar ökar till sex, ändrar resultaten. Där minskar p-värdet för två laggar samtidigt som p-värdet för fem laggar ökar. Kontrollvariabeln med sex laggar visar inget tecken på statistisk signifikans, vilket den enligt teorin om optimalt antal laggar borde göra. Det visar att två laggar är att föredra för detta datamaterial.

Tabell 8

Skatteprocentens inverkan på arbetslösheten i alla länder (med laggade variabler)

Variabler	(1) Arb_dif	(2) Arb_dif	(3) Arb_dif	(4) Arb_dif	(5) Arb_dif	(6) Arb_dif	(7) Arb_dif
Skatt_diff	0,154 (0,153)	0,130 (0,160)	0,202 (0,161)	0,178 (0,168)	0,125 (0,176)	0,0881 (0,184)	0,0779 (0,189)
Skatt_lagg1		0,124 (0,162)	0,150 (0,161)	0,122 (0,172)	0,124 (0,177)	0,0473 (0,186)	-0,0333 (0,195)
Skatt_lagg2			0,400** (0,158)	0,383** (0,166)	0,384** (0,175)	0,386** (0,180)	-0,361* (0,190)
Skatt_lagg3				0,386* (0,165)	0,390 (0,172)	0,385 (0,180)	0,354 (0,185)
Skatt_lagg4					-0,385* (0,198)	-0,396* (0,210)	-0,346 (0,227)
Skatt_lagg5						-0,205 (0,203)	-0,366* (0,215)
Skatt_lagg6							0,312 (0,205)
Konstant	-0,0699 (0,124)	-0,0331 (0,133)	-0,105 (0,136)	-0,156 (0,148)	-0,235 (0,157)	-0,254 (0,165)	-0,158 (0,173)
Obs	126	120	114	108	102	96	90
R ²	0,008	0,011	0,073	0,068	0,097	0,115	0,152

Standardfel inom parenteser

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

I tabell 9 är analysen utförd genom att endast lagga de finska data. I denna analys finns det inga som helst tecken på statistisk signifikans, utan alla p-värden är större än 0,1.

Tabell 9

Skatteprocentens inverkan på arbetslösheten i Finland (med laggade variabler)

Variabler	(1) Arb_dif	(2) Arb_dif	(3) Arb_dif	(4) Arb_dif	(5) Arb_dif	(6) Arb_dif	(7) Arb_dif
Skatt_dif	-0,131 (0,369)	-0,555 (0,432)	-0,647 (0,442)	-0,478 (0,469)	-0,451 (0,639)	-0,595 (0,755)	-0,793 (0,803)
Skatt_lagg1		0,558 (0,394)	0,650 (0,461)	0,761 (0,479)	0,747 (0,551)	0,674 (0,745)	0,538 (0,849)
Skatt_lagg2			0,475 (0,401)	0,752 (0,469)	0,739 (0,534)	0,614 (0,553)	0,728 (0,778)
Skatt_lagg3				-0,361 (0,422)	-0,377 (0,533)	-0,411 (0,541)	-0,538 (0,575)
Skatt_lagg4					0,0436 (0,560)	-0,374 (0,733)	-0,555 (0,786)
Skatt_lagg5						0,162 (0,662)	-0,238 (0,804)
Skatt_lagg6							0,358 (0,696)
Konstant	-0,191 (0,195)	-0,0848 (0,198)	-0,0218 (0,205)	-0,0737 (0,215)	-0,0683 (0,244)	-0,0565 (0,251)	-0,0145 (0,268)
Obs	21	20	19	18	17	16	15
R ²	0,007	0,143	0,256	0,334	0,334	0,263	0,361

Standardfel inom parenteser

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Dock ger variabeln *skatt_lagg2* alltid det resultat som man kan förvänta sig, utgående från teorin om optimala antal laggar, nämligen att arbetslösheten ökar då skatteprocenten ökar. Även *skatt_lagg6*, som var det andra optimala antalet laggar, visar ett sådant resultat, men den har dock ett lågt p-värde. Även om den inte är signifikant, är effekten större än vad den är i den tidigare analysen i *tabell 8*. Det är viktigt att notera standardfelen genom alla analyser i *tabell 9*, de är väldigt höga, nästan hela effekten faller inom dem. Eftersom analysen för Finland utan laggade variabler gav resultat, kan effekten tänkas som mera direkt än att den kommer efter några år.

6.1.2.1 Grangerkausalitetstest

Utöver regressionsanalysen för skatter och arbetslöshet, utförs även ett Grangerkausalitetstest för att granska hur de två variablerna påverkar varandra. Detta test visar om det finns orsakssamband mellan två variabler. Analysen görs endast för Finland då det är det huvudsakliga landet av intresse.

Kausalitetstestet baserar sig på en Vector Autoregressionsanalys (VAR-analys) för inkomstskatteprocenten och arbetslösheten i Finland mellan åren 2000 och 2021.

Tabell 10

Grangerkausalitetstest med två laggade variabler, Finland

Equation	Excluded	chi2	df	Prob > chi2
arb	skatt	7.5109	2	0.023
arb	ALL	7.5109	2	0.023
skatt	arb	3.6362	2	0.162
skatt	ALL	3.6362	2	0.162

En VAR-analys följer följande formel:

$$\Delta y_t = \alpha + \beta_1 * x_{t-1} \dots + \beta_p * x_{t-p} + \varepsilon_t \quad (10)$$

Målet med Grangertestet är att avgöra om händelserna i ena variabeln, exempelvis en X variabel, orsakar förändringar i en Y variabel. I *ekvation 10* är y_{t-1} exempel på de laggade variablerna som modellen använder sig av för att granska dessa effekter, både inkomstskatteprocenten och arbetslösheten i *tabell 8* är laggade två gånger.

Vad analysen i *tabell 10* visar, är att inkomstskatteprocenten har haft en större inverkan på arbetslösheten än vad arbetslösheten har haft på inkomstskatteprocenten. Detta kan utläsas från indikatorn Prob > Chi2, vilket kan tolkas som p-värdet i detta sammanhang, där värdet för skatteprocentens inverkan är 0,023 och arbetslöshetens inverkan är 0.162. Detta tyder på att inkomstskatteprocentens effekt är starkare. Denna

analys visar ett tydligt tecken på enkelriktad kausalitet, vilket betyder att endast den ena variabeln påverkar den andra.

I *tabell 11* har antalet laggar utökats till sex. Efter att denna ändring har gjorts, finns tecken på dubbelriktad kausalitet. När man granskar resultaten från alla sex länder, verkar analysen med endast två laggar dock ge ett ”bättre” resultat, då resultaten med två laggar har ett p-värde av statistisk signifikans.

Tabell 11

Grangerkausalitetstest med sex laggade variabler, Finland

Equation	Excluded	chi2	df	Prob > chi2
arb	skatt	15.237	6	0.018
arb	ALL	15.237	6	0.018
skatt	arb	47.62	6	0.000
skatt	ALL	47.62	6	0.000

Som analyserna i *tabell 8* visar, verkar två laggar vara bättre för denna modell än sex laggar. Även om OLS-regressionerna med det finländska data *tabell 9* inte visade några tydliga resultat, kan kausalitetstestet med två laggade variabler användas för att visa att det finns ett tecken på att inkomstskatten har en större inverkan på arbetslösheten än vad arbetslösheten har på inkomstskatten.

6.1.3 Inkomstskatt och ojämlikhet

I *tabell 10* utförs en analys med hjälp av inkomstskatteprocenter och Ginikoefficienter för att se om inkomstskatteprocenten kan påverka på ojämlikheten i landet. Orsaken till att denna analys utförs är för att inte utlämna en analys som kan tänkas besvara frågan, om ojämlikheten i samhället ökar då exempelvis höginkomsttagare får en lägre inkomstskatteprocent. Denna fråga kan vara avgörande då en stor förändring i inkomstskatteprocenter genomförs.

Laggade variabler används inte i analyserna i *Tabell 10*, med motiveringen att de tidigare analyserna som innehöll laggade variabler, inte gav något signifikant resultat för Finlands del.

Denna analys är dock inte lika utförlig, eftersom den baserar sig på endast ett mindre sampel än de tidigare analyserna i avhandlingen. Därför kan denna analys inte vara lika riktgivande. Analysen visar tecken på, att när den totala inkomstskatteprocenten i de utvalda länderna ökar, så minskar ojämlikheterna i ifrågavarande land. Men då analysen utförs enskilt för vare land, varierar resultaten. I Finland är effekten så liten, att den saknar betydelse.

Tabell 10

Inkomstskatteprocentens inverkan på Ginikoefficienten							
Variabler	(ALLA) Gini	(FIN) Gini	(EST) Gini	(FRA) Gini	(SVE) Gini	(GER) Gini	(USA) Gini
Skatt	-0.206*** (0.0679)	0.0430 (0.161)	0.768*** (0.178)	-0.711 (0.579)	0.375*** (0.0757)	-0.108 (0.0994)	0.0531 (0.132)
Konstant	37.95*** (1.974)	26.20*** (4.874)	18.05*** (3.420)	52.23*** (16.41)	37.84*** (2.036)	35.47*** (4.054)	39.64*** (3.265)
Obs	97	16	16	16	16	16	17
R ²	0.089	0.005	0.571	0.097	0.637	0.078	0.011

Standardfel inom parenteser
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Resultaten för grannlandet Estland är helt andra. De visar att ojämlikheten ökar när inkomstskatteprocenten ökar. Samma gäller Finlands västra grannland, Sverige. Enligt denna analys, så skulle ojämlikheten öka då inkomstskatterna ökar. Sverige och Estland är de enda länderna vars analyser har någon form av förklaringsgrad.

Icke signifikanta resultat har även Frankrike och Tyskland och som i de tidigare analyserna är även resultaten för USA icke statistiskt signifikanta. Detta betyder att

det finns andra variabler än inkomstskatt som påverkar det slutliga utfallet. Samplets storlek kan även spela en roll i de väldigt olika resultaten.

7. Sammanfattning

Detta kapitel sammanfattar avhandlingen och resultaten från de olika analyserna. I kapitlet behandlas även de i början av avhandlingen presenterade hypoteserna.

7.1 Analyserna

Analyserna gav intressanta resultat som pekar på att det finns en koppling mellan inkomstskatteprocenten och arbetslöshet.

Modellerna i *tabell 5, 6 och 7* visar tecken på att det finns ett samband mellan skatteprocenter och arbetslöshet. För Finlands, Tysklands, Frankrikes och Estlands del visar resultaten att lägre inkomstskatteprocent leder till lägre arbetslöshet. Men för Sveriges och USA:s del ger analyserna inte samma resultat. Det finns resultat med statistisk signifikans för alla länder i analysen förutom för USA, vilket kan bero på landets storlek samt indelning i delstater. Delstaterna kan justera vissa skatter självständigt.

Då effekterna av skatteprocenten undersöks med hjälp av laggade variabler visar resultaten, då ländernas data är sammansatt, att effekterna av en förändring i skatter tydligast kan märkas på en fördröjning på två år. Denna effekt bekräftas också av Grangerkausalitetstestet med två laggade variabler. Effekten är inte lika tydlig då ytterligare laggar adderas till modellen.

Resultaten för Finlands del varierar i de olika analyserna. I den första regressionsanalysen där inkomstskatteprocentens inverkan på arbetslösheten granskades, så fanns det en stark statistisk signifikans för Finlands del. Detta bekräftades av de andra ländernas analyser. Dessa resultat tyder på att inkomstskatteprocenten kan påverka arbetslösheten i Finland.

Då det kommer till inkomstskatteprocentens effekt på ojämlikheten, är resultaten väldigt olika för de länder gällande vilka analyserna utförs. Endast de sammansatta ländernas analys gav det resultat som den tidigare forskningen (Brådvik, 2018) pekar

på, att en inkomstskatteökning skulle minska på ojämlikheten. Resultaten för de enskilda länderna är väldigt varierande, vilket kan bero på att samplet är mindre än i de andra analyserna. En annan orsak kan vara att det inte har skett så drastiska förändringar i inkomstskatteprocenten inom länderna, vilket skulle leda till ett större eller mindre gap i inkomsterna och såvida i ojämlikheten. Det är möjligt att det skulle krävas mera drastiska förändringar, för att visa på en effekt på ojämlikheten. Dessa borde fångas upp av Ginikoefficienten, då den uttryckligen mäter inkomstojämlikheter.

De första analyserna har en relativt liten förklaringsgrad, men detta beror på att så få variabler har använts. Då man jämför analysen med och utan inflation eller investeringar som kontrollvariabler, ser man att analysen med inflation och investeringar har en högre förklaringsgrad. Detta eftersom förklaringsgraden tenderar att öka då man lägger till variabler, även om resultaten inte markant förändras. Fenomenet blir synligt även i analysen med de laggade variablerna, där förklaringsgraden ökar då ytterligare laggar adderas.

7.2 Koppling mellan teori och analys

På basis av den första analysen i *tabell 5*, vilken visar att högre inkomstskatter leder till högre arbetslöshet, kan man anta att detta delvis beror på reservationslönen (Borjas, 2013) som en arbetstagare har, och att arbetstagaren överlag får högre nytta av högre lön.

Analysen ger även stöd för den tidigare forskning som gjorts på området (Brådvik, 2018) (Zidar, 2019) (Alun, 1998) (Hall & Rabushka, 2007), där det framkommit att lägre inkomstskatter leder till högre deltagande i arbetskraften och genom det en högre produktivitet i ekonomin, vilket direkt leder till ekonomisk tillväxt.

I analysen med inflation som kontrollvariabel, vilken ses i *tabell 6*, framkommer att inkomstskatteprocenten fortfarande har samma inverkan som i *tabell 5*, vilket betyder att skatternas effekt på arbetslösheten fortfarande är stark, även om det finns en variabel som borde kunna fånga upp effekterna. Analysen bekräftar även delvis teorin

om att arbetslösheten sjunker då inflationen är högre (Friedman, 1977). Detta eftersom variabeln inflation torde fånga upp hög- och lågkonjunkturerna i samhället. Då ekonomin går het är arbetslösheten lägre och inflationen tenderar också att vara högre i sådana lägen.

Som tidigare forskning från Sverige visat (Brådvik, 2018), skulle ojämlikheten öka om inkomstskatteprocenten skulle minska. Resultaten från analysen i kapitel 6.1.3 gav endast resultat som stöder denna studie då alla länders data är sammansatta. Då sjunker ojämlikheten när inkomstskatteprocenten ökar. För Sverige, där även Brådviks studie är gjord, visar analysen att ojämlikheten ökar då inkomstskatteprocenten ökar. Med dessa data och dessa variabler finns det endast vaga tecken på att inkomstskatteprocenten påverkar ojämlikheten i ett land. Detta tyder på att det finns andra förklarande variabler än inkomstskatteprocenten och att en progressiv inkomstskatt inte direkt påverkar Ginikoefficienten.

7.3 Hypoteserna

I början av handlingen lades två hypoteser fram:

1. Att avstå från den progressiva inkomstskatten gynnar den finländska arbetsmarknaden, genom att öka på deltagande i arbetskraften och därmed sänka arbetslösheten. Det här skulle också uppmuntra arbetstagare att arbeta mera.
2. Staten kan lätt kompensera för det skattebortfall som uppkommer när man skulle avstå från den progressiva inkomstskatten, genom att justera de redan befintliga skatteformerna.

Analyserna i avhandlingen visar ett samband mellan inkomstskatteprocenten och arbetslösheten, vilket betyder att det finns stöd för den första hypotesen om att en lägre inkomstskatteprocent i Finland skulle gynna arbetsmarknaden och att hypotesen inte behöver förkastas.

Analyserna i avhandlingen visar även att en inkomstskatteprocentssänkning kommer att gynna den finska arbetsmarknaden genom att arbetslösheten sjunker. Hypotesen stöds också av några andra länders analys. Frankrikes, Tysklands och Estlands analysresultat visar tecken på att en lägre inkomstskatteprocent leder till att arbetslösheten är lägre. Detta kan bero på att lönen indirekt stiger då inkomstskatteprocenten sjunker och det är lättare att möta reservationslönen.

USA:s resultat stöder inte denna hypotes, men som tidigare konstaterats, kan det bero på landets struktur. Inte heller resultatet för Sverige stöder hypotesen. Analysen för Sverige pekar på att arbetslösheten ökar då inkomstskatteprocenten stiger, vilket sannolikt beror på att det i Sverige är andra variabler som påverkar arbetslösheten. Ytterligare forskning behövs för att kunna förklara vad det är som leder till dessa resultat för Sverige.

Även då ytterligare variabler adderades till den analys som gjordes för Finland, behöll inkomstskatteprocenten en stark statistisk signifikans. Inflationen och investeringarna tog en del av effekten ur inkomstskattevariabeln, men effekten var fortfarande stark. Detta stärker argumentet om att en lägre inkomstskatteprocent skulle leda till en bättre arbetsmarknad då arbetslösheten sjunker.

Analysen med de laggade variablerna gav inte stöd för hypotesen om att en lägre inkomstskatteprocent leder till högre deltagande på arbetsmarknaden för Finlands del. Det tyder på att arbetstagare gör beslutet om arbete under samma period då inkomstskatteprocenten sänks. Arbetstagarna påverkas inte av förändringen vid ett senare skede. Men, det kan även bero på att samplet för Finland var så pass litet, att det inte gav ett signifikant resultat.

I teorin är det lätt för staten att kompensera för de bortfall som en platt skatt skulle medföra, tidigare i avhandlingen diskuterades Lafferkurvan. Enligt Heijman & van Ophemns studie, hade Sverige en marginalskaatteprocent som gick över brytningspunkten på Lafferkurvan. Enligt en annan tidigare studie (Lundberg, Fritzon, & Brunn, 2019), skulle Sveriges marginalskaatt 76 procent därmed vara för hög (Heijman & van Ophemn, 2005). Analyserna visade på att en lägre inkomstskatteprocent leder till lägre arbetslöshet, vilket i sin tur betyder att

sysselsättningen är högre. Det betyder att statens skatteintäkter kommer att öka och utgifterna kommer att minska då mindre arbetslöshetsstöd måste betalas ut. Då kan man tänka sig att Finland flyttar sig mera mot mitten av Lafferkurvan om det antas att landet nu ligger höger om den kritiska punkten.

Finlands marginalsatt för höginkomsttagare är cirka 71 procent, vilket inte är långt från den nivå som Sverige ligger på. Då kan det antas att en skattesänkning i Finland skulle leda till högre skatteinkomster för staten. Om inkomstskatten sänks till en platt skatt på cirka 18 procent, kommer Finland antagligen att flytta sig så pass långt på Lafferkurvan, att intäkterna sjunker. Enligt Koskela (2020) betalar höginkomsttagare endast en marginell del av den totala inkomstskatten, vilket skulle betyda att även de skatteförluster som skulle uppstå från denna inkomstgrupp skulle vara marginella.

Staten kan även kompensera genom att justera mervärdesskatten. Hur denna skulle användas för att kompensera skulle kräva närmare analys. Stora förändringar i mervärdesskatten skulle antagligen leda till att personer med en låg inkomst betalar en mycket större del av sin inkomst i mervärdesskatt. Det är upp till den sittande regeringen att prioritera vad som är viktigt. Det kan handla om att justera punktskatter för att främja befolkningens hälsa eller att införa eller justera skatter som för tillfället är viktiga. Exempel på sådana är skatter som främjar kampen mot klimatförändringen (Mustonen & Sinko, 2000). Även om mervärdesskatten skulle höjas, visar tidigare forskning att det inte behöver betyda att det skulle missgynna arbetsmarknaden (Netherlands Economic Institute, 1998).

8. Avslutning

I detta kapitel följer en kort genomgång av förslag till vidare forskning och avslutande tankar.

8.1 Förslag till vidare forskning

Om denna avhandling skulle leda till vidare forskning, kunde tyngdpunkten i forskningen ligga vid att göra uträkningar eller prediktioner för vilka monetära följder en drastisk inkomstskattesänkning i Finland skulle ha för samhället. Och om skatteförlusterna kompenseras med andra skatteintäkter, kunde uträkningar göras, som baserar sig på procentuella förändringar för mervärdesskatten samt konkreta siffror på hurdana eurosummor justeringarna skulle handla om.

En utförlig analys av Finlands position på Lafferkurvan kunde även utföras i samband med detta, utgående från tidigare forskning (Heijman & van Ophemn, 2005), som redan har gjorts för andra länder.

Vidare forskning kunde även för Finlands del gälla att utreda vilka så kallade oväntade effekter (Zodrow, 2003) en ändring till platt skatt skulle medföra. Det är viktigt att staten kan förutse hur en eventuell inkomstskatteförändring påverkar företagens utbud, pensionerna eller till och med försäkringssjälvriskerna.

Vad som även kunde studeras är hur en inkomstskattesänkning skulle påverka viljan för utländsk arbetskraft att arbeta i Finland. Finland hittas på plats 23 på en lista som beskriver vad det kostar att leva i 121 olika länder i världen. Landet Bermuda tar första plats, Schweiz är andra. Rankingen utgår från de olika ländernas respektive levnadskostnadsindex (Numbeo, 2023). Även om konsumtionsskatterna i Finland höjdes kraftigt, så skulle det inte göra landet till ett av de dyraste länderna att bo i. En reform som skulle innebära inkomstskattesänkningar kunde eventuellt locka arbetskraft från alla inkomstklasser.

Hall och Rabushka (2007) tog även ställning till företagens roll i platt beskattning. Enligt dem skulle det även gynna företagen att ha en platt skatt. En platt skatt skulle gälla både ensamföretagare och stora börsnoterade företag. Företagen skulle inte beskattas då de betalade löner eller arbetspensioner, vilka är en stor kostnad för företagen. Hall och Rabushkas modell fokuserar på att öka de investeringar som företag gör. Vidare forskning för hur detta skulle implementeras för Finlands del behövs, om företagen ska inkluderas i en reform med platt skatt som målsättning.

Vidare forskning inom ämnet kunde även utreda om en platt skatt skulle kunna kombineras med någon form av basinkomst, som sedan stegvis minskar eller försvinner när inkomsterna ökar.

Något som inte har diskuterats i denna avhandling är inkomstbeskattningens effekt på arbetade timmar i Finland. I avhandlingen har endast effekten på arbetslösheten analyserats. Man kan anta att antalet arbetade timmar skulle öka då inkomstskatten minskar.

8.2 Avslutande ord

Det som en förändring till platt skatt skulle medföra är enkelhet. Detta konstaterades i tidigare forskning (Netherlands Economic Institute, 1998). Då platt skatt införs måste antagligen de flesta formerna av skatteavdrag avskaffas, detta konstaterades även av Hall och Rabushka (2007).

Både den tidigare forskningen och de analyser som utförts i avhandlingen tyder på att en lägre skatteprocent gynnar arbetsmarknaden. För Finlands del kan även konstateras att en platt skatt på cirka 18 procent kunde gynna landets ekonomi. De direkta effekterna skulle leda till att stora anpassningar borde göras. Men analyserna och tidigare forskning visar att de ekonomiska effekterna kommer att vara gynnsamma både på kort och på lång sikt, bara systemet har anpassats.

En platt skatt kan dock tänkas vara svår att driva igenom i praktiken, oberoende av vilka politiska partier som sitter i landets regering. Det måste sannolikt finnas starka

empiriska resultat som stöder en så genomgripande förändring av det system som hela välfärdssamhället bygger på, om en så omfattande reform ska kunna genomföras, som införandet av platt skatt i Finland skulle innebära. Oro för att den offentliga servicenivån skulle sjunka eller att staten inte mera kan skulle kunna garantera samma nivå av välfärd, kan vara orsaker till att en sådan reform inte skulle kunna förverkligas.

Avhandlingens analyser gav intressanta resultat, vilka är värda en djupare analys och vidare forskning, där även andra variabler tas i beaktande.

Litteraturförteckning

Altig, D., Auerbach, A. J., Kotlikoff, L. J., Smetters, K. A., & Walliser, J. (2001). Simulating Fundamental Tax Reform in the United States. *American Economic Review*, 574-595, Vol 91, No. 3.

Alun, T. (1998). The Effects of Tax Wedges in Hours Worked and Unemployment in Sweden. IMF, No. 1998/152.

Andersen, T. M. (2021). Pension adequacy and sustainability – An evaluation of the Finnish pension system. Helsingfors: Finnish Centre for Pensions.

Arellano, M. (2003). Panel data econometrics. New York: Oxford University Press.

Blinder, A. S. (1981). i L. H. Meyer, *The Supply-Side Effects of Economic Policy* (ss. 81-92). Boston: Kluwer Publishing.

Borjas, G. J. (2013). *Labor Economics*. New York: McGraw-Hill.

Brys, B. (2014). *The Distributional Effects of Consumption Taxes in OECD Countries*. Mexico City: OECD.

Brådvik, G. (3 2018). Lönar det sig att sänka inkomstskatten? *Ekonomisk Debatt*, 52-65, Vol 46, No. 3.

Center on Budget and Policy Priorities. (2018). *Raising Revenue through Taxing Luxury Goods*. Center on Budget and Policy Priorities.

Davies, J. B., & Hoy, M. (2002). Flat rate taxes and inequality measurement. *Journal of Public Economics*, 33-46, Vol 84, No.3.

EK. (den 27 9 2022). EK. Hämtat från https://ek.fi/wp-content/uploads/2021/12/Vuoden-2022-sosiaalivakuutusmaksut-13_12_2021.pdf

FDF. (den 9 3 2023). Federal Department of Finance. Hämtat från ETF: <https://www.efd.admin.ch/efd/en/home/steuern/steuern-national/besteuerung-nach-dem-aufwand.html>

Finansministeriet. (den 26 09 2022). VM. Hämtat från <https://vm.fi/sv/beskattning/personbeskattningen/beskattning-av-kapitalinkomst>

Friedman, M. (1977). Nobel Lecture: Inflation and Unemployment. *Journal of Political Economy*, 451-472, Vol 85, No 3.

Garner, C. A. (2005). *Consumption Taxes: Macroeconomic Effects and Policy Issues*. Federal Reserve Bank of Kansas City, 5-29, Vol 90, No 2.

Gravelle, H., & Rees, R. (2004). *Microeconomics*. Essex: Pearson Education Limited.

Hall, R. E., & Rabushka, A. (2007). *The Flat Tax*. Stanford: Hoover Institution Press.

Heijman, W. J., & van Ophemn, J. A. (2005). Willingness to pay tax: The Laffer curve revisited for 12 OECD countries. *The Journal of Socio-Economics*, 714-723, Vol 34, No 5.

Helsingfors: Kalevi Sorsa -säätö.

Hindriks, J., & Myles, G. D. (2013). *Intermediate public economics*. MIT Press.

IMF. (2018). *The Distributional Effects of Consumption Taxes in OECD Countries*. IMF.

Joint Committee on Taxation. (1997). *Tax Modeling Project*. Washington, D.C: US Government Printing Office.

Konjunkturinstitutet. (2004). *Fördjupning i Konjunkturläget*. Konjunkturinstitutet.

Koskela, A. (2020). *Rikkaat eivät kannattele Suomea*. Helsingfors: STTK.

Laffer, A. B. (2004). *The Laffer Curve: Past, Present, and Future*. The Heritage Foundation.

Leigh, A. (2008). Do Redistributive State Taxes Reduce Inequality? *National Tax Journal*, 81-104, Vol 61, No. 1.

Lundberg, J., Fritzson, G., & Brunn, D. (2019). *Taxing High Incomes: A Comparison of 41 Countries*. Tax Foundation.

Mirowski, P. (1982). What's Wrong with the Laffer Curve? *Journal of Economic Issues*, 815-828, Vol 16, No 3.

Mustonen, E., & Sinko, P. (den 3 11 2000). *Hiilidioksidiveron vaikutus kotitalouksien tulonjakoon*. VATT-KESKUSTELUALOITTEITA.

Netherlands Economic Institute. (1998). *The social consequences of changes in VAT*. Luxembourg: Europaparlamentet.

Numbeo. (den 17 2 2023). Numbeo. Hämtat från Numbeo:
https://www.numbeo.com/cost-of-living/rankings_by_country.jsp

OECD. (2011). *OECD Tax Policy Study N° 21: Taxation and Employment*. OECD.

Riihelä, M., & Tuomala, M. (2022). Verotuksen rooli tulo- ja varallisuuserojen taustalla. i A. Rajavuori, *Eriarvoisuuden tila Suomessa 2022 -raportin* (ss. 19-50).

Salanié, B. (2003). *The Economics of Taxation*. London: MIT Press.

Sjögren, T. (2006). Platt skatt – ett realistiskt alternativ? Ekonomisk Debatt, 30-39, Vol 34, No 2.

Skatteförvaltningen. (den 26 9 2022). Skatt. Hämtat från <https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/skatter-och-avgifter/momsbeskattning/momssatser/>

Soteuudistus. (den 26 9 2022). Hämtat från Soteuudistus: <https://soteuudistus.fi/verotuksen-muutokset>

Sousa, R. M., & Jawadi, F. (April 2014). The Relationship between Consumption and Wealth: A Quantile Regression Approach. *Revue d'économie politique*, ss. 639-652, Vol 124, No 4.

Statens budgetpropositioner. (den 19 10 2022). Hämtat från Statens budgetpropositioner: <https://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2023&lang=fi&maindoc=/2023/tae/hallituksenEsitys/hallituksenEsitys.xml&id=/2023/tae/hallituksenEsitys/YksityiskohtaisetPerustelut/11/01/01/01.html>

Statsrådet. (den 1 9 2022). Hämtat från Statsrådet: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallituksen-talousarvioesitys-vuodelle-2023-turvaa-ihmisten-ostovoimaa-kompensoi-sahkon-hinnan-nousua-ja-vahvistaa-kestavan-kasvun-edellytyksia>

Tax Policy Center. (2022). How do sales taxes affect the economy. Tax Policy Center.

The World Bank. (2018). Inequality, Poverty, and Shared Prosperity in the Philippines: Challenges and Opportunities. The World Bank.

The World Bank. (den 8 11 2022). Data World Bank. Hämtat från The World Bank: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?end=2019&locations=EU-FI&start=2015>

Veronmaksajat. (den 13 1 2022). Hämtat från Veronmaksajat: www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Kunnat/#fd538c08

Veronmaksajat. (den 26 09 2022). Veronmaksajat. Hämtat från <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Verotuotot/#fd538c08>

Warren, A. (1980). Would a Consumption Tax Be Fairer Than an Income Tax? *The Yale Law Journal*, ss. 1081-1124, Vol 89, No 6.

Webber, D., & Nathan, T. (2016). The effects of taxes and benefits on income inequality: 1977 to financial year ending 2015. London: Office for National Statistics.

Weisbach, D. A., & Metcalf, G. E. (2009). *The Design of a Carbon Tax*. Chicago: Chicago Unbound.

Wooldridge, J. M. (2019). Introduction to Econometrics - A modern approach. South-Western College Publishing.

World Bank. (den 01 01 2023). Hämtat från The World Bank:
<https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>

Zidar, O. (2019). Tax Cuts for Whom? Heterogeneous Effects of Income Tax Changes on Growth and Employment. journal of political economy.

Zodrow, G. (2003). Prospects for Consumption-Based Tax Reform in the United States. Public Finance Analysis, 264-294, Vol 91, No 3